УЛАР ГЕРМАНИЯДА ЎҚИГАН ЭДИЛАР...

Ва Саттор Жаббор ҳамда Темурбек Казбековларни қийноқ ва тазйиқлар остида Султон Матқулга туҳмат қилишга мажбурлайдилар. Султон Матқул Темурбек Казбеков билан 1938 йил 6 октябрдаги юзма-юз учраштирилиб қилинган тергов вақтида ҳам унга тўнкалаётган айбларни тамомила рад қилади.

2 -бет

ИМКОНИЯТЛАР НАМОЙИШИ

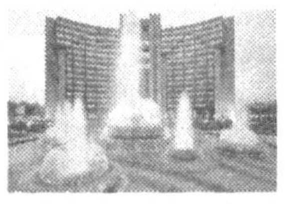

Якшанба ва душанба кунлари Халқаро бизнес марказида ЕТТБнинг 27 мамлакати тақдимоти бўлиб ўтди. Македония, Россия, Босния ва Герцоговина, Сербия ва Черногория, Руминия, Польша, Хорватия каби давлатлар қаторида Ўзбекистон ҳам йиллик натижаларини эълон қилди.

3 -бет

МАВЛУД ОЙИНИНГ ШАРАФЛИ КЕЧАСИ

2003 йил, 3 май, шанба кунидан бошлаб ҳижрий 1424-сананинг Робиъул-аввал ойи бошланди. Бу ой халқимиз ҳаётида улуғ маънавий қадрият саналиб, Мавлуд ойи деб улуғланади. Чунки бу ойда Ҳазрати Пайғамбаримиз (соллаллоҳу алайҳи ва саллам) таваллуд топган муборак Мавлуд кечаси мавжуд. Шарафли мавлуд кечаси Робиъул-аввал ойининг 12-туни, милодий 13 майдан 14 майга ўтадиган кечадир.

4 -бет

Mustaqil gazeta

HURRIYAT

1996-yil dekabrdan chiqa boshlagan

№18 (324) 2003-yil 7-may

ВАЛЮТА ҚИЙМАТИ

1 АҚШ $ — 968,42 сўм

1 ЕВРО — 1085,99 сўм

«Ҳуррият» сизники, Сиз ҲУРРИЯТники бўлинг!

Газетамизга обуна давом этмоқда.

Нашр кўрсаткичимиз: Якка обуначилар ва ташкилотлар учун — 233.

✓ Анжуман

ИСЛОҲОТСИЗ ТАРАҚҚИЁТ ЙЎҚ

Тошкентда икки кун давом этган ЕТТБ йиллик йиғилиши якунланди

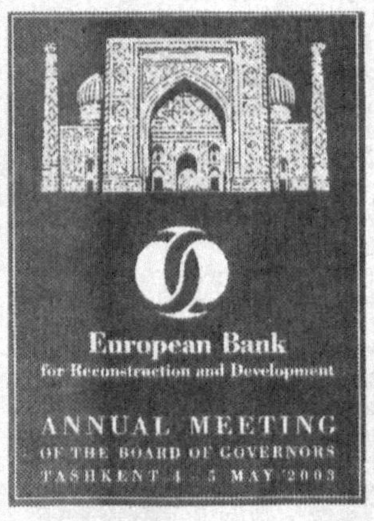

ОЧИҚ ЭШИКЛАР АНЖУМАНИ

Европа Тикланиш ва Тараққиёт Банкининг йиллик йиғилиши доирасида ўнлаб тадбир, мулоқот, учрашувлар ўтказилди. Гарчи анжуман расман 4 май куни бошланган бўлса-да, унга қадар бир қатор диққатга сазовор воқеалар рўй берди.

3 май, шанба куни ЕТТБ Президенти Жан Лемьер Марказий Осиё, жумладан, Ўзбекистонда фаолият кўрсатаётган 80 га яқин нодавлат ташкилот вакиллари билан учрашди. Мулоқот давомида сўнгги вақтда Марказий Осиё минтақасида инсон ҳуқуқлари ва демократик талабларга риоя этиш борасида муваффақиятлар билан бирга муаммолар ҳам борлиги айтилди. "Биз инсон ҳуқуқларига эҳтиром кўрсатмас эканмиз, иқтисодий тараққиёт ҳақида сўз ҳам бўлиши мумкин эмас", — деди нуфузли банк раҳбари. Лемьернинг таъкидлашича, ЕТТБ иқтисодий, ҳуқуқий ислоҳотларни янада жадаллаштиришни кўзлаб, бир неча йўналишда тавсияларини таклиф қилди. Жумладан, *кўппартиявий демократик муҳитни яратиш, инсон ҳуқуқларига ҳурмат ва қонун устуворлигига эришиш, иқтисодиётда эркин рақобатни шакллантириш, савдо тўсиқларини бартараф этиш, валюта конвертациясини йўлга қўйиш ҳамда хусусий сектор ўрнини ошириш.*

Анжуман дебочаси бўлган ушбу учрашув воқеалар ривожига сезиларли таъсир кўрсатди. Таъбир жоиз бўлса, айтиш мумкинки, кейинги тадбирлар руҳи, йўналишини белгилаб берди. Чунки бизнес-форумда ҳам, Бошқарувчилар кенгашида ҳам фақат бир масала — демократик қадриятлар устуворлиги муҳокама марказида бўлди. Йиллик йиғилиш яна бир карра ЕТТБ позициясини аниқ-равшан кўрсатиб берди: ривожланишни истаган ҳар қандай жамият, энг аввало, эркин бошқарувни таъминлаши ва фуқаролар учун либерал муҳитни яратиши лозим.

Шу куни Халқаро бизнес марказида бўлиб ўтган Ўзбекистон Инвестицион форумида ҳам "очиқ эшиклар" сиёсати устувор ўрин тутди. Мамлакатимиз Бош вазири Ўткир Султонов ва Ташқи иқтисодий алоқалар агентлиги раҳбари Элёр Ғаниев меҳмонларни Ўзбекистоннинг иқтисодий имкониятлари билан таништирдилар. Форум одатдаги ҳисобот йиғинларидан фарқли ўлароқ эркин руҳда ўтди. Айниқса, журналистларнинг кескин ва баҳсли саволлари маърузачиларни шошириб қўйёзди.

ҲУҚУҚ БИРЛАМЧИМИ ЁКИ БОЙЛИК?

4 май, якшанба куни йиллик учрашув доирасидаги асосий тадбир — Бизнес-форумни ЕТТБ Биринчи вице-президенти Норин Дойл хоним очиб берди. Шундан кейин бир-биридан қизиқарли семинар ҳамда тақдимотлар бошланиб кетди. "Интерконтиненталь" меҳмонхонасида барқарор инвестицион муҳит ва сиёсат мавзусида ўтказилган семинар кўпчиликнинг эътиборини тортди. Мулоқотни бошқарган Гарвард университети профессори Майкл Игнатьеф сўнгги йилларда Ўзбекистонда катта миқдорда чет эл сармояси кириб келаётгани, демократик ислоҳотлар жадаллашгани, жумладан, цензура расман бекор қилингани, Интернетдан фойдаланиш бўйича ҳам тўсиқлар бартараф этилгани, бироқ ҳали айрим муаммолар ҳам йўқ эмаслигини таъкидлади.

Хориж инвестицияси кўпайиши эса биринчи навбатда хавфсизлик, барқарорлик, қонун устуворлиги, эркинлик кафолатига боғлиқлигини айтиб ўтди. "Кўпчилик бойликка эришгандан сўнггина ҳуқуқларга эга бўлиш мумкин, деб ўйлайди. Лекин аслида бойлик ҳуқуқни эмас, ҳуқуқ бойликни таъминлайди", — деди профессор маърузасида.

Ҳукуматимиз вакили сифатида иштирок этган Ташқи ишлар вазирининг биринчи ўринбосари Владимир Норов мамлакатимизда амалга оширилаётган қонунчилик, суд-бошқарув тизимидаги ислоҳотлар ҳақида гапирди. ТИВ 1-ўринбосарининг таъкидлашича, йиллик анжуман арафасида Вазирлар Маҳкамаси хорижий инвестиция иштирокидаги корхоналарни ҳимоя қилиш бўйича Адлия вазирлиги қошида махсус бошқарма тузиш ҳақида ҳужжат қабул қилди. Ва бу мавжуд вазиятга сезиларли таъсир кўрсатади.

Инсон ҳуқуқларини ҳимоя қилувчи "Human Rights Watch" ташкилоти ижрочи директори Кеннет Рут минтақа равнақига соя солиб турган айрим муаммолар ҳақида гапирди. Коррупцияга қарши курашувчи "Transparensy International" нодавлат ташкилоти раҳбари Питер Эйген эса демократияни ривожлантириш, тараққиёт кушандаси бўлган коррупцияни бартараф этиш борасидаги вазифаларга тўхталди. Семинарнинг муҳокама қисмида, кутилгандек, асосий саволлар В. Норовга берилди. Иштирокчиларни қизиқтирган саволларнинг аксарияти мамлакат ҳуқуқни муҳофаза қилиш тизимида учраётган жиддий нуқсонлар ҳақида эди. ТИВ 1-ўринбосари муаммони бартараф этиш учун республикада судлар сони, судьялар малакасини ошириш, ижтимоий-сиёсий жараёнларда адвокатлар ролини кучайтириш зарурлигини таъкидлади.

Мулоқотда, шунингдек, Европада Хавфсизлик ва Ҳамкорлик ташкилоти (ЕХҲТ) вакили доктор Марчин Свиечиский ҳам иштирок этди. У бундан 12 йил аввал жар ёқасига келиб қолган Польша иқтисодиётини ҳозирги ривожланган босқичга етказиш учун олиб борилган ислоҳотлар ҳақида сўзлади, тажрибалар билан ўртоқлашди. Учрашувдан сўнг, жаноб докторга савол билан мурожаат қилдик:

— ЕТТБ йиллик йиғинини ўтказиш учун нега айнан Ўзбекистон танланди?

Марчин Свиечиский, ЕХҲТ координатори:

— Ўзбекистон Марказий Осиёдаги қулай геополитик имкониятга эга давлат сифатида халқаро ҳамжамият ва йирик сармоядорларни ўзига жалб этади. Шу маънода нуфузли банк анжуманининг мамлакатингизда ўтказилиши нафақат Ўзбекистон, минтақа

(Давоми 3-бетда).

✓ 9 май — Хотира ва қадрлаш куни

ВАҚТ ТАРОЗИСИ

"Тоғ узоқдан яхши кўринади" деган гап бор. Аслида, бу парадокс бўлиб, нимаики кўзга яқин бўлса, ўша яхши кўринади. Тоғнинг узоқдан яхши кўриниши эса (бу ўринда тўлароқ ва муфассалроқ маъносида) ўша объектнинг қароқларга, кўзнинг кўриш имкониятига нисбатан ўта йириклигидадир. Инчунин, тоғдан қанча узоқлашилса, у кичрайиб бораверади ва нигоҳуни шунчалар тўлароқ қамраб олади.

Ҳа, йирик ҳақиқатларни тўла англаш учун улардан бироз узоқлашиш лозимлигини табиат қонунларига мувофиқ жамият қонунлари ҳам талаб қилади. Агар борлиқни қамраб олишда кўз асқотса, воқеликни акс эттиришда Хотира ёрдамга келади. Шу маънода юртимизда жорий қилинган бу байрам чиройли мазмун касб этиб, ёрқин хотираларни келажакка хизмат қилдиришда камарбаста бўлмоқда. Яна қувончлиси шундаки, мазмун — Хотира бўлса, моҳият — Қадрлаш. Демак, хотиралар жонсиз хазиналар эмас, балки бугун ва келажакни тушунишда сабоқ, қадр. Шундай қилиб, бу байрамни тирик хотиралар айёми, дейиш мумкин. Зеро, вақт ўз элагида ҳаммасини саралаб ва ўз тарозисида тош қўйиб, баҳолар экан, унинг баҳоси хотира бўлиб, қадрият бўлиб тириклар оламига хизматда бўлаверади. Аслида, ҳаётнинг қайсарлиги шунда: баъзи хотиралар завол топган буюк қаҳрамонликларни тирилтирса, айримлари зирҳланган гуноҳларни ҳам фош қилиб, ғофил бўлмасликка ундайди.

Бу ҳақиқатга сиз қуйида берилаётган мақолаларни мутолаа қилиш асносида яна бир бор ишонасиз.

УЛАР ГЕРМАНИЯДА ЎҚИГАН ЭДИЛАР...

Маълумки, XX асрнинг 20-йилларида Бухоро Халқ Республикаси ва Туркистон Автоном Совет Республикаси давлат ва маориф раҳбарлари маҳаллий ёшлардан бир гуруҳини энг тараққий этган мамлакатлардан бири — Германияга ўқишга юборган эдилар. Улар бу ердаги Берлин, Ҳайделберг, Бонн, Штутгарт ва бошқа ерлардаги турли ўрта-махсус ва олий ўқув юртларида таҳсил ола бошладилар. Улар муваффақиятли ўқишлари билан бирга маданий-маърифий ишлар ҳам олиб бордилар. "Кўмак" (1923 йил, Берлин) номли журнал чиқардилар. Фитратнинг "Ҳинд ихтилолчилари" (Берлин, 1923), Садриддин Айнийнинг "Қиз бола ёки Холида" (Берлин, 1924) асарларини нашр этдилар. Уларнинг бир гуруҳи 20-йилларнинг охирларида ўқишларини битириб, Ўзбекистонга қайтдилар. Лекин, афсуски, 20-йиллар охирларида ва 30-йилларнинг бошларида, собиқ СССРда кучая бошлаган сиёсий қатағон кампанияси даврида, Ўзбекистонга қайтган Саттор ЖАББОР, Султон МАТҚУЛ, Хайринисо МАЖИДХОНОВА, Гулсум РАҲИМОВА ва бошқалар 1937 йилда қамалиб, 1938 йилда Германиянинг Ўзбекистондаги айғоқчилари деган сиёсий айб билан отиб юборилди. Германияда ўқиган бошқа бир гуруҳ ўзбекистонлик талабалар (Аҳмаджон ИБРОҲИМ, Иброҳим ЁРҚИН, Тоҳир ЧИҒАТОЙ, САИДАЛИХЎЖА, Саида ШЕРАҲМЕДОВА, Абдуваҳоб ЎҚТОЙ ва бошқалар) эса бу машъум қатағон шабадаларини олдинроқ пайқашиб, ватанларига қайтмай, хорижда қолиб кетадилар ва кейинчалик улар у ерларда машҳур фан докторлари, профессорлар бўлиб етишдилар. Германияда ўқиб, СССРга қайтган талабаларимиз эса ўз билим ва тажрибаларини ватан манфаати учун сарфлай олмай, бевақт оламдан ўтдилар. Қуйида мазкур талабаларнинг баъзиларининг ҳаёти ва қисмати ҳақида ҳикоя қилмоқчимиз.

* * *

Султон Матқул хўжандлик ўзбеклардан бўлиб, 1902 йил 15 декабрда ўша ердаги таниқли ишбилармонлардан Матқул Алибеков оиласида таваллуд топган. Шунинг учун ҳам Матқул ота ёш ўғли Султонни янгича ўқиш ва ёзишларга, русча ўқишга берган. Султонбек отаси ёрдамида ўша даврда Туркистоннинг турли гўшаларида фаол ишлаётган хўжандлик таниқли маориф ва жамоат арбоблари билан ҳам таниша бошлайди. Шу орада 1922 йили Туркистон ва Бухородан Германияга талабалар юбориш ташаббуси

(Давоми 2-бетда).

ОЗОД ҚАЛБ

Ёзувчи Шуҳратнинг ҳибсдаги ҳаёти

(Қиссадан парчалар)

> ***Халқ очликка, йўқчиликка, ҳамма нарсага чидаши мумкин, аммо адолатсизликка чидай олмайди...***
>
> **И. КАРИМОВ**

Ахир қуш қафасда қанот қоқмайди.

ШУҲРАТ

ИЖОД БОҒИДАГИ СУҲБАТЛАР...

(Котиб муқаддимаси)

Инсофдан либос
кий, ҳамиятдан тож,
Эзгулик қўлингда
бўлсин байроғинг.
Поклик денгизида
дадил от қулоч,
Ҳақиқат бўлғуси
суянган тоғинг!

ШУҲРАТ

Қирқинчи йиллар охири, эллигинчи йиллар бошида йигирмага яқин кўзга кўринган ўзбек зиёлилари ҳибсга олинди, улар махфий суд қилиниб, узоқ муддатларга сургунга жўнатилди. Даҳшатли томони шундаки, ҳукм ҳам, сургун жойи ҳам махфий сақланган, ҳеч кимга билдирилмаган.

Маҳбус йигитларнинг зор қақшаб қолган оналари Аллоҳга илтижо қилиб: "Эй Худойим! Борса-келмасга кетиб, банди зиндон бўлиб юрган боламнинг мушкулини Ўзинг осон қил!" деб йиғлар эди... Мудҳиш ҳибс ва сургун уқубатларини бошидан кечириб, яна соғ-саломат Ватанга қайтган адиблардан бири Ўзбекистон халқ ёзувчиси Шуҳрат эди...

1988 йилнинг ёз ойларида Дўрмондаги ёзувчилар ижод боғида Шуҳрат аканинг оғзидан ушбу хотираларни ёзиб юрганимда, ҳали мустамлака даври эди. Архивларда 30-, 50-йилларга оид ғаройиб маълумот кўп, лекин мен ўша мудҳиш қатағон йилларини бошидан кечирган тирик инсоннинг ўзидан қиссалар эшитишга муштоқ эдим. Адабиётдаги ёлғонлар кўплар қатори мени ҳам безор қилган эди.

(Давоми 2-бетда).

✓ Эҳтиром

АЖДОДЛАР ЁДИ – МЎЪТАБАР

Қайси куни мактабда ўқийдиган қизим: "Дада, қадрият мавзусида иншо ёзмоқчиман, нималарга эътибор қаратсам бўлади?" деб қолди. Иш-ташвиш билан бўлиб, алоҳида диққат қилмаганлигим учунми, мундоқ, дўппини ёнга қўйиб ўйлаб кўрсам, сўнгги ўн-ўн икки йил ичида, миллий қадриятларимизни тиклаш, айниқса, ўтмишда ўтган азиз-авлиёларнинг руҳларини шод қилиш, хоки-туробларини обод қилиш, мақбараларини қайта тиклаш, янгитдан бунёд этиш, рамзий зиёратгоҳларини барпо қилиш ва уларнинг таваллуд кунларини нишонлаш борасида шундай кўп ишлар қилинибдики, бирма-бир санасам, саноғи ўйлаб кўрганимдан ҳам ортиб кетди. Банагоҳ, аввал Аллоҳ, кейин шу азизларнинг ҳурматидан юртимиз оғир синов ва хавф-хатарлардан омон қолди, деган хаёлга ҳам бордим...

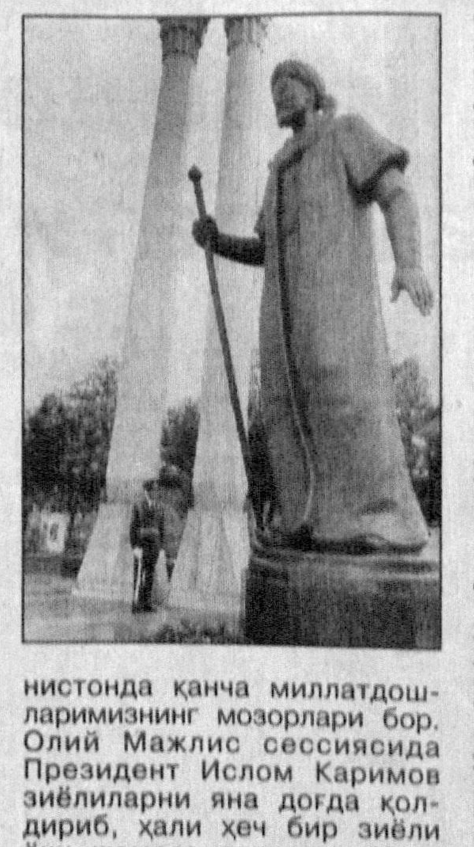

Тақдир ҳукми азалий: унга бўйсунмасликнинг имкони йўқ. Шундай миллатдошларимиз борки, қисмат сабаб, турли жойларда вафот этганлар. Айримларининг, ҳатто аниқ-тиниқ вафот этган манзил-маконлари ҳам йўқ. Шундоқ қўшни бўлган биргина Афғонистонда қанча миллатдошларимизнинг мозорлари бор. Олий Мажлис сессиясида Президент Ислом Каримов зиёлиларни яна доғда қолдириб, ҳали ҳеч бир зиёли ёки жамоат ташкилотининг хаёлига келмаган янги ташаббусни ўртага ташлади. Афғонистонда бугун вазият тубдан ўзгарди. Айрим ҳудудларига ҳатто бемалол бориб-келиш ҳам мумкин. Шундай экан, Афғонистон заминида ётган боболаримиз мозорлари, хоки пойларини обод қилсак бўлмайдими? Масалан, Алишер Навоий, Ҳусайн Бойқаро, Бобур... Мен ана шундан кейингина нима учун ҳали мустақиллик эълон қилинмасидан «1991 йил — Алишер Навоий йили» деб аталганини, унинг номида Миллий боғ барпо этилганини англадим.

Бу ташаббус зиёлиларимизнинг кўнглидаги гап бўлгани, улар ўша заҳотиёқ уни қалб-қалбларидан қўллаб-қувватлашганини бугунги кун исботлаб турибди. Жамоат ташкилотлари энди бўш келмайдилар, ташаббусни амалга ошириш учун ғайрат-шижоат кўрсатадилар, деб умид қиламиз. Таҳририятимизга ана шундан кейин жуда кўп фуқароларимиз, ҳамкасбларимиз — ОАВ вакиллари қўнғироқ қилиб, мактуб йўллаб, мазкур ташаббусни қўллаб-қувватлашлари ҳақидаги фикр-мулоҳазаларини билдирдилар. Таҳририят бунинг учун уларга ўз ташаккурини айтади.

Биз яшаб турган маконни қайтар дунё, дейдилар. Биз бугун аждодларимизни қанчалик эъзозласак, авлодларимиз эртага бизларни ҳам шунчалик қадрлашлари шубҳасиз.

Исмат ХУДОЁРОВ

«Ҳуррият»ни самода ҳам ўқишмоқда

2003 йил давомида «Ҳуррият» «Ўзбекистон ҳаво йўллари» авиакомпанияси самолётларида йўловчиларнинг энг яқин ҳамроҳи бўлади.

✓ Фестиваль

ҲАМКОРЛИКНИНГ ЗАНГОРИ КЎПРИГИ

9-16 май кунлари Тошкентда 5-Европа киноси фестивали ўтказилади

Шу муносбат билан Real Cinema кинотеатрида бўлиб ўтган матбуот анжуманида ташкилотчилар журналистларга ахборот бердилар, саволларга жавоблар қайтардилар. Анъанавий тус олиб бораётган кино анжуманига бу йил Европадаги 12 мамлакат фильмлари тақдим қилинади. Мавзуси, яратилиш даври ва услуби ранг-баранг бўлган бу зангори ёғду асарлари мухлисларни бефарқ қолдирмайди, албатта. Бу ҳақда Швейцария, Молдова, Польша, Германия мамлакатларининг пойтахтимиздаги элчихоналари ва «Европа уйи», «Британия кенгаши», сингари ташкилотларнинг вакиллари қизиқарли маълумотлар келтирдилар.

Маълумки, Тошкентда йирик халқаро кинофестиваллар ўтказиш тажрибаси мавжуд. Шу маънода Европа киноси фестивали ўз мавқеига эга бўлиши шубҳасиз. Гувоҳларнинг эътироф этишича эса, фестиваллар сони ортиб бориши баробарида унинг нуфузи ҳақида бундай деб бўлмайди. Дастлабки анжуман очилишида элчилар, киноарбоблар иштирок этган эди, бугун...

Шунингдек, мулоқот асносида ўзбекистонлик томошабинларга юксак савияли асарларни тақдим этиш, юртимиз киноижодкорлари билан ҳамкорлик ўрнатиш юзасидан истаклар изҳор этилди.

Ҳ. САТТОРОВ,
"Ҳуррият" мухбири

УЛАР ГЕРМАНИЯДА ЎҚИГАН ЭДИЛАР...

(Давоми. Бошланиши 1-бетда).

бошланиб, ўлкадаги илмга чанқоқ бўлган бир неча қобилиятли маҳаллий йигит ва қизлар қатори Султон Матқул ҳам Германияга ўқишга юборилади. У 1922-1930 йилларда Берлин олий техника мактабида ўқийди. Унинг Германияга ўқишга кетишида дастлаб Тошкентда тузилган "Кўмак" уюшмаси раҳбарларининг хизмати катта бўлади.

Германиядаги таҳсил даврида Берлин университети Кимё факультетида ўқиётган литвалик Бася Райбман деган қиз билан танишади, улар ўқишларини битиргунга қадар бир-бирлари билан дўстлик ва севги йўлида қаттиқ аҳдпаймон қилиб, оила қурадилар. У хотини Бася хоним билан Берлинда бир йилча қолиб ишлайди. Унинг бу ердаги ўқиши ва иши давомида хотини Басяхонимнинг қариндош-уруғлари ҳам яқиндан кўмакдош бўлиб турадилар. 1931 йил рафиқаси Бася Райбман ва Берлин олий техника мактабини электротехника соҳаси бўйича ўқиб битирган дўсти Тўлаган Мўмин билан бирга СССРга қайтади ва Москвадаги Ўзбекистон ваколатхонаси мудири вазифасини бажараётган Муҳиддин Турсунхўжаев, шу кунларда советларнинг съездида қатнашаётган Ўзбекистон коммунистик партиясининг биринчи секретари Акмал Икромовлар билан учрашади, уларга хориждаги ўқиши, таассуротлари ва у ердан қайтмаган талабаларимиз ҳақида ахборот беради. Шундан кейин Султон Матқул оиласи билан Муҳиддин Турсунхўжаев ёрдамида Москвада яна бир ой туриб, Тошкентга келган ва бу ерда дастлаб Ўзбекистон электрлаштириш бошқармасида бош муҳандис вазифасида ишлаб, мазкур соҳа бўйича ишлаётган маҳаллий кадрларни тарбиялаш, электротехника тармоқларини ривожлантириш, электр қувватидан саноат объектларида рационал фойдаланиш ҳамда уларни замонавий илм асосида бошқаришга раҳбарлик қилади. Бу борада Германияда тўплаган назарий ва амалий илмларини ишга солади. 30-йилларнинг иккинчи ярмидан бошлаб Ўзбекистон Фанлар комитети раисининг ўринбосари вазифасига кўтарилади. Бу ерда энди у атоқли олимлардан Отажон Ҳошимов, Фитрат, Ғози Олим Юнусов, Ойбек, Ҳоди Зарифов ва бошқалар билан бирга республикамиз фан ва маданиятини ривожлантириш йўлида фидокорона хизмат қила бошлайдилар. Султонбек, айниқса, уларни Германияга ўқишга юборишда Бухородан туриб уларга мадад берган профессор Фитратга ғоявий устоз деб қарайди, ундан фойдали маслаҳатлар олиб туради, баъзи вақтлар у билан ҳатто ҳордиқ ойларида ҳам бирга бўлади. Бу ҳақда унинг ўзи бундай дейди: "1933 йили мен Фитрат билан бирга ёзги таътилни Кисловодскда бирга ўтказдик. У ерда Файзулла Хўжаевнинг амакиси Ота Хўжаев раҳбарлик қилаётган "Ўзбекистон" санаториясида бирга дам олдик. Шунда у киши билан яна ҳам қалин бўлиб кетдик".

Султон Матқулнинг хотини Басяхоним ҳам шу ерда кимё соҳасидаги илмий-тадқиқот институтларидан бирида катта илмий ходим сифатида республикамиз кимё саноатини ривожлантириш учун муҳим бўлган мавзуларда илмий текшириш ишлари олиб боради. Султон Матқул бўлса ўз касби ва ишидан, оиласидан мамнун бўлиб, дўстлари, касбдошлари билан аҳил ҳамкорликда ишлаб юради. Лекин уларнинг осуда ҳаёти узоққа чўзилмайди. 1937 йил 13 августда Султонни сиёсий айб билан қамоққа олишади.

Султон Матқулнинг қамоқ анкетасида унинг Тошкентдаги 3-Жуковский тор кўчаси, 4-уйда яшаши, касби ва ишлаш жойи, туғилган йили, маълумоти, миллати ҳамда оиласида кимлар бўлганлиги қайд қилинади. Унда кўрсатилишича, унинг оиласида рафиқаси, қизи ва синглиси бўлишган. Хотини Бася, қизи Альмира (3 ёшда), синглиси Башорат 13 ёшда бўлган. Бундан ташқари, анкетада унинг хонадонидан бошқа ерда турадиган қариндошлари ҳам ҳар эҳтимолга қарши қайд қилиб қўйилган. Унда Назокат Эгамбердиева деган синглиси Тошкентнинг Бешёғоч кўчаси, 20-уйда, Марҳамат Шокирова деган синглиси шаҳарнинг яна бир бошқа ерида, турмушдаги синглиси Латофат эса Ленинобод шаҳрида экан.

Терговчи дастлаб ундан СССР ва Германияда шахсий алоқада бўлган кимсалар номини айтиб беришни талаб қилади. Султон Матқул ва терговчи Лисициннинг 1937 йил 14 августда бўлиб ўтган савол-жавоблари мазкур тергов баённомасида бундай қайд қилинади:

"**Савол:** — СССР ва Германиядаги шахсий алоқаларингизни айтиб беринг.

Жавоб: — Шахсий алоқаларим ҳақида қуйидагиларни айтишим мумкин: Тошкентда САОГИЗ бошқарувчиси ва бош муҳандиси Илья Яковлевич Каменский, ... бир акаси эмиграцияда, Берлинда яшайди.

Ермоленко Георгий Михайлович — Ўзбекистон электр қувватини лойиҳалаш бюроси бошлиғи, революцияга қадар Францияда ўқиган, Аҳмадбеков Давронбек — ВКП (б) аъзоси, Саттор Жаббор — ТошМИ доценти, ҳозир қамоқда, Германияда ўқиган, Мўмин Хўжаев — ВКП (б) аъзоси, "Ўзбексавдо" бошқармаси бошлиғи, Тўлаган Мўмин — "Ўзбекэнерго"да электр муҳандиси; Москва шаҳрида Розенбаум Альберт Леонидович — электр муҳандиси, Германиядан 1932 йилда келган. Лившиц Павел — у ҳам менга ўхшаб Берлиндаги мен ўқиган мактабда ўқиган. Бреси Вера — мусиқа муаллими бўлиб, у билан Берлинда музика билим юртида ўқиган вақтидан буён танишман. Загорник Альберт — электр муҳандиси, Литва фуқароси, Германияда савдо ваколатхонасида ишлаган, тахминан 1932 йилдан буён Москвада МоГЭСда муҳандис бўлиб ишлаб келаётир. Берлинда ўқиган вақтимизда менга ва Тўлаган Мўминга ўқишимизга мададкор бўлган; Иса Муҳамедов — Тожикистон ССРнинг Москва ваколатхонаси бошлиғи. У билан мени Тошкентда Раҳимбоев таништирган эди. Унинг рафиқаси Руқияни мен у Берлинда ўқиб юрганда танирдим. Москвада Иса Муҳамедов билан икки кун бирга бўлдим.

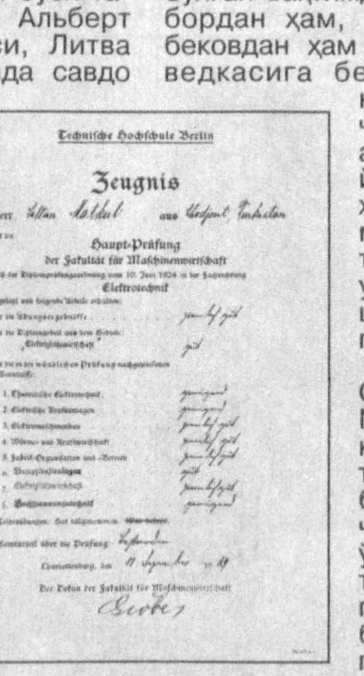
Technische Hochschule Berlin
Zeugnis
Herr Sultan Matkul aus Chodjent, Turkestan
Haupt-Prüfung
der Fakultät für Maschinenwirtschaft
Elektrotechnik
Der Dekan der Fakultät für Maschinenwirtschaft

Савол: — Германиядаги танишларингиздан қайси бирлари билан алоқа қилиб турдингиз?

Жавоб: — Германияда яшаётган танишларимдан мен фақат хонадонида яшаган уй эгаси Мекота Генриота билан хат ёзишиб турганман".

1937 йил 22 сентябрда яна шундай савол-жавоблар бўлиб ўтади, ундан яна Германияга кимлар билан ўқишга кетгансиз, кимлар билан шахсий алоқаларингиз бўлган? каби мижғов саволларга жавоб талаб қилишади. Султон Матқул уларга яна бошдан жавоб беради. Унинг жавобларидан қаноатланмай, 1937 йил 16 декабрда унга яна катта сиёсий айблар тўнкаб, уларни бўйнига олишга мажбур қила бошлайдилар. Султонбек унга дадил туриб рад жавобларини бера бошлайди. Ушбу савол-жавоб ўша кунги тергов ҳужжатлари баённомасида бундай акс этган:

"**Савол:** — Терговда шу нарса аниқ бўлдики, сиз қамоққа олингунингизга қадар Темурбек Казбеков ва Саттор Жабборлардан Германия разведкасига узатиш учун айғоқчилик материаллари олган экансиз. Шуни тасдиқлайсизми?

Жавоб: — Йўқ, тасдиқламайман. 1931 йилдан бошлаб, то қамалгунимгача бўлган вақтимда Саттор Жаббордан ҳам, Темурбек Казбековдан ҳам Германия разведкасига бериш учун ҳеч қандай айғоқчилик материаллари олганим йўқ ва уларга ҳам айғоқчилик материаллари тўплаб бериш учун бирор топшириқ бермаганман.

Савол: — Сиз Тўлаган Мўминга Тошкентдаги электр тармоқлари бўйича айғоқчилик актлари ўтказиш ва уни ташкил қилишга топшириқ берган эдингизми?

Жавоб: — Мен Тўлаган Мўминга Тошкент шаҳридаги электр тармоқлари бўйича айғоқчилик актлари тузиш учун ҳеч қандай топшириқ бермаганман ва бу мавзуда у билан ҳеч қачон гаплашмаганман".

Ўша куни Паруп Август Тенисович деган киши ҳам терговга чақирилиб, Султон Матқулни "Ўзбекэнергетика" бошқармасига қачон, ким томонидан тавсия этилганлиги тергов қилинади. Паруп терговчига Матқулнинг мазкур бошқармага 1933 йил Ўзбекистон Партия Марказий Комитети бюросининг махсус қарори ҳамда Марказий Комитет саноат бўлимининг бошлиғи Фроловнинг Матқул ҳақидаги илиқ фикрлари, билдирган ишончи ва тавсияси билан юборилганлигини айтади. 1938 йил 19 июнда айбдор Захаров Вадим Павлович ҳам терговда шундай сўроққа тутилади. 1938 йил 21 сентябрда Султон Матқул Саттор Жаббор билан, 1938 йил 6 октябрда эса Темурбек Казбеков билан юзма-юз учраштирилиб, сўроққа тутилади. Ва Саттор Жаббор ҳамда Темурбек Казбековларни қийноқ ва тазйиқлар остида Султон Матқулга туҳмат қилишга мажбурлайдилар. Султон Матқул Темурбек Казбеков билан 1938 йил 6 октябрдаги юзма-юз учраштирилиб қилинган тергов вақтида ҳам унга тўнкалаётган айбларни тамомила рад қилади.

Султон МАТҚУЛ

Шунга қарамасдан, 1938 йил 9 октябрда СССР Олий суди ҳарбий коллегиясининг Алексеев бошчилигидаги кўчма сессияси аъзоларининг Тошкентдаги ёпиқ суд мажлисида гувоҳларсиз Султон Матқулни герман разведкасининг айғоқчиси, Германияда ўқиб қайтган Саттор Жаббор, Тўлаган Мўмин каби дўстлари билан биргаликда у ерларга Ўзбекистондан давлат аҳамиятига молик махфий маълумотлар етказиб турган деган сиёсий туҳмат билан олий жазо — отувга ҳукм қилинади ва ҳукм ўша куни дарҳол ижро этилади.

Шундай қилиб, Султон Матқул каби Германияда ўқиб қайтган ўзбек энергетикларининг илк талантли ватанпарвар авлоди НКВД жаллодларининг шафқатсиз туҳмат ва зулми остида қурбон этилади. У қамоққа олингандан кейин кўп ўтмай унинг рафиқаси, Ўзбекистонда кимё саноати бўйича муҳим тадқиқот ишлари олиб бораётган кимёгар олима Бася Овсеевна Райбман ҳам 1937 йил 30 сентябрда эри Султон Матқулнинг жиноятларини фош қилмай яшириб келган деган айб билан қамоққа олинади. Ундан ҳам терговда эри билан қачон танишгани, унинг миллатчилиги ва советларга қарши фаолиятлари ҳақида кўргазма бериш талаб қилинади. Бася Матқул эса эри Султон Матқул билан 1923 йилда Германияда ўқиб юрган вақтидаёқ танишганлиги, у билан 1931 йил СССРга келиб, Ўзбекистонда ишлай бошлаганлиги, мазкур йиллар ичида унинг оғзидан бирон маротаба ҳам советларга қарши ҳеч қандай гап эшитмаганлиги ва унинг бегуноҳлиги ҳақида дадил жавоблар қилади, эрини туҳмат ва маломатлардан асрашга уринади. Шунга қарамасдан у ҳам икки йилча қамоқ азоби ва тергов қийноқларини бошдан кечириб, озиб-тўзиб қамоқдан чиқади. Қамоқдан чиққач, унинг уйини эри ва унга тўнкалган "сиёсий айблар"ини рўкач қилиб тортиб олишади. Бася Матқул қизи Альмира билан кўчага ҳайдаб юборилади, бечора елиб-югуриб уйини қайтариб олса-да, у кўпга бормайди: уни эски сиёсий айб ва иғволар билан Тошкентдан чиқариб юборишади ва ноилож эрининг Хўжанддаги синглиси — Латофатхон ҳузурига сиғиниб боради. У ерда қариндошларнинг ёрдами билан мактабда немис тили ўқитувчиси бўлиб ишлайди. Кейинчалик Ленинобод пединститутига, немис тили кафедрасига ишга ўтади. Шу йиллари Султон Матқулнинг синглиси Латофатхон опа ва унинг яқин қариндошлари уларнинг жонларига аро киришади. Кейинчалик бу ерда ҳам немис тили соатлари қисқаргач, у Удмуртия пединститутига немис тили ўқитувчиси бўлиб кетади ва Сталин вафотидан сўнг (1954 йил, феврал) истиқомат жойидан (Ижевский шаҳри, Гогол кўчаси, 11-уй) СССР Министрлар Совети раиси ва Бош прокурорига эрининг оғир қисмати, унинг бегуноҳ қамалиши ва қамоқдаги қийноқлари, ўзининг кейинги кечирган оғир кунлари ҳақида ариза беради. Аризада эрининг оқланиши бундан кейин унинг фарзандлари ва ўзи учун муҳимлиги, бу борада унга ёрдам беришларини ўтиниб сўрайди. Шундан сўнг ҳам орадан қарийб икки йилдан ортиқ вақт ўтади. Бу орада у Москвага яна бир неча бор келиб-кетади. Ва охир-оқибат 1956 йил 17 ноябрдагина СССР Олий суди ҳарбий коллегиясида Султон Матқул ишини қайта кўриб, унга 1938 йил 9 октябрда қўйилган сиёсий айбнинг асоссиз бўлганлиги, ишни қайта кўришда унинг фаолиятида жиноий иш топилмаганлиги ва шунинг учун оқланганлиги ҳақида қисқагина ажрим чиқарилади, холос. Шундан буён орадан 45 йилдан ортиқ вақт ўтди. Лекин унинг рафиқаси, қариндошлари, ягона қизи Альмиранинг тақдири қандай кечди? Улар ўз бошларидан қандай моддий ва маънавий қийинчиликларни кечирди? Буларни топиш ва ўрганиш, уларнинг совет истибдоди давридаги аччиқ қисмат ва аламларини аниқлаш бугунги мустақилликка эришган Ўзбекистонимиз ёшларининг ўтмиш мустамлакачилик тузумига нафрат, мустақил Ўзбекистонимизга нисбатан эса меҳр-муҳаббат руҳида тарбиялашга хизмат қилади.

Шерали ТУРДИЕВ

Иқтисод

ҚАЙТАРИЛМАЁТГАН КРЕДИТЛАР

Лойиҳаларга тўғри ташхис қўйиш бундай ҳолатларнинг олдини олишда асосий омил бўлиши мумкин

Кредитсиз оёққа туриш қийин. Уни ҳатто бемор учун асқотадиган дори-дармонга ҳам қиёс қилиш мумкин. Лекин кредит шундайлигича берилаверадиган нарса ҳам эмас. Банк кредит сўраб келган субъектга уни олиши учун аввал "бизнес-лойиҳа" талаб қилади. Тадбиркор "бизнес-лойиҳаси"да кредитни нима учун олаётгани, қандай сарф қилиши ва келажакда ундан қандай даромад топишигача бўлган барча режа ва орзу-умидларини ифода қилиши керак бўлади. Банк ёки кредит берувчи субъектнинг лойиҳаси истиқболига ишонсагина кредит бериши мумкин. Ушбу "бизнес-лойиҳа" нақадар истиқболли? Кредитор эртага олган кредитини қайтара оладими? Кредит беришдан аввал ана шундай саволларга жавоб топиш лозим бўлади. Тўғри, кредитор кредит олиш учун гаровга мулк шаклида ниманидир қўйиши мумкин. Ҳеч бир банк ёки кредит ташкилоти гаровсиз ҳеч нарса бермаслиги аниқ.

Судлашиб югурганинг қайда-ю, кредитнинг фоизи билан, тўлиқ, шартномага мувофиқ қайтариб олганинг қайда? Ҳар кимга қулайи тузукроқ-да. Лекин айни пайтда кредит олиб, уни вақтида қайтаролмаётган субъектлар жуда кўплигини ҳам назардан қочирмаслик керак. Хўш, бундай ҳолатлар қандай рўй бермоқда? Ёки бунга асосий сабаб нима?

Бизнингча, бунинг асосий сабаби лойиҳа, яъни "бизнес-режа"нинг кредит олувчи томонидан шошма-шошарлик билан, аниқ мақсадга қаратилмасдан, иқтисодий асосларсиз тайёрлангани ва уни кредит берувчи томонидан атрофлича таҳлил қилмасдан, ўрганилмасдан қабул қилинганига боғлиқдир. Тўғри, бунинг бошқа кўп сабаб ва омиллари ҳам бор. Бундан кўз юмиб бўлмайди. Биринчи ва асосий омил-лойиҳа, яъни "бизнес-режа" эканлигини унутмаслигимиз керак.

Биз айни шу ҳолатни "Лочин" корхонаси мисолида ҳам таҳлил қилиб чиқдик. Қолаверса, халқаро амалиётда ҳам бизнес-ташхис алоҳида ўрин тутади. Шу ўринда бунинг учун аввало нималарга эътибор қаратиш керак, деган табиий савол пайдо бўлади.

Бизнингча, аввало, қарз олувчи фаолиятининг рационаллик даражасини аниқлаш, лойиҳа бўйича муаммолар вужудга келишининг олдини олиш мақсадида унинг жорий молиявий хўжалиги, шунингдек, ташқи ва ички фаолият муҳитини янада чуқурроқ таҳлилдан ўтказиш лозим бўлади. Ва яна тадбиркорни маркетинг жиҳатдан баҳолаш жиҳатларига ҳам эътибор қаратиш керак. Бу борадаги дастлабки маълумотлар қуйидаги бўлимларни ўз ичига олади: мижоз, мижозни ишлаб чиқариш фаолияти; мижознинг маҳсулот ёки хизмати, мижоз маҳсулот (хизмати)ни истеъмолчиларга сотиш бозори (имконият), бошқарув ва рақобат. Кредит берувчи уни ўрганмоғи даркор. Токи, эртага берган кредитини вақтида қайтариб олсин. Ва бундан, табиийки, икки томон ҳам манфаатдор бўлади. Ва яна агар кредит олувчининг техник-технологик салоҳияти, тажрибаси, раҳбариятнинг малакаси, ишлаб чиқариш ва сотиш дастури, бозорнинг товар ҳудудий сегментида етакчи ўринга эгалиги, мол етказиб берувчи ва истеъмолчиларнинг бир ҳудудий зонада жойлашувини ҳам эътиборга олиш керак бўлади. Бу, албатта, ўрганиш ва мониторинг қилишнинг дастлабки босқичидир.

Бизнес-ташхис тадбиркорнинг молиявий имкониятини баҳолаш, молиявий менежменти сифатини, тадбиркорлик хатар даражасини, капитални кўпайтириш қобилиятини, айланма маблағлардан оқилона фойдаланишни аниқлаш учун ўтказилади. У пайдо бўлган муаммоларни банк билан ҳамокорликда ечиш нуқтаи назарида мижознинг молиявий ҳолатини яхшилашга хизмат қилади.

Хулоса қилиб айтганда, қайтарилмаётган кредитлар муаммосини ҳал қилиш уни олаётган корхона ишлаб чиққан кредитни сарфлаш лойиҳасига узвий равишда боғлиқ бўлади. Муаммоли, яъни қайтарилмайдиган кредитларни камайтиришнинг энг қулай ва рационал усули — бу, аввало, лойиҳаларни тўғри баҳолаш ва унга тўғри ташхис қўйишдир. Кредит берувчи муассасалар ўз кредит портфелида муаммоли кредитларнинг кам бўлганлигига эришишлари учун бу усулни кенг жорий этмоғи лозим.

Олег МИРЗАЖОНОВ,
Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Давлат ва жамият қурилиши академияси тингловчиси

Кечинма

БИР КУННИНГ САБОҒИ

Жонкуяр устозимиз Раҳматилла Иноғомов ташаббуслари билан ўтган ҳафта душанба куни Тошкентнинг машҳур Чиғатой қабристони зиёратида бўлдик. Сўнгги бор қачон ўтганлар руҳи покига тиловати Қуръон қилиш мақсадида қабристонга борганимизни, очиғи, эслолмадик. Одатда, қабристонларга аҳён-аҳёнда, зарурат юзасидан ёки бўлмасам вафот этган қариндошларимиз, хос кишиларимиз хотирга тушгандагина борамиз. Қизиқ... Лекин ҳозир гап бу масаланинг қизиқ-ноқизиқлиги эмас, балки бошқа хусусда боради.

Хуллас, ўша куни тушдан сўнг домламиз бошчилигида биз ажиб бир улуғворлик касб этган қабристонга кириб бордик. Бу ерда ҳукм сураётган осудалик, шовқинсизлик бизларни ҳам тинчлик сақлашга ундади. Айтиб ўтиш керакки, Чиғатой қабристони Ўзбекистонда кўпчилик билади. Бу ерда юртимиз равнақига турли соҳалар бўйича муносиб ҳисса қўшган сиёсат, жамоат, фан арбоблари, шоиру ёзувчилар, таниқли санъаткорлар, қўйингки, сизу бизга номларигина таниш бўлган машҳур кишилар мадфундир. Уруш йилларида Ўзбекистонга раҳбарлик қилган Йўлдош Охунбобоев, Усмон Юсупов, сал кейинроқ ҳукумат тепасига келган Шароф Рашидов каби ўткир сиёсат арбобларидан тортиб ўзбек адабиёти ривожига улкан ҳисса қўшган ажойиб адибларимиз, шоирларимиз: Абдулла Қаҳҳор, Ойбек, Ғафур Ғулом, Усмон Носир (рамзий қабр), Мақсуд Шайхзода, Ҳамид Олимжон (Зулфия билан ёнма-ён), Асқад Мухтор, Туроб Тўла ва яна кўплаб улуғ инсонлар бу ерга иззат-икром билан дафн этилганлар. Биз номларини китоблардан ўқиган, телевизор-радиодан кўрган-эшитган буюк инсонларнинг қабрларини кўриб турардик. Пашша учса овози билинадиган қабристонни супуриб-сидириб юрган аёлларни савобли вазифаларини бажараётган ҳолда кўрдик. Ҳаммаёқ тоза, ораста, дабдабаю асъаса билан ўрнатилан қабртошларда гард юқи кўринмайди: ҳафсала билан артилган. Хуллас, қабристон озодалиги ва унга бўлган эътибор тўкисдек кўринди бизга.

Раҳматилла ака деярли ҳар бир қабр олдида тўхтаб, мозор эгаси ҳақида батафсилроқ гапириб беришга ҳаракат қилар, биз у кишини мароқ билан тинглардик. Нафақат ўзбек халқининг ўғил-қизлари, балки бошқа қардош миллатлар вакиллари ҳам бунда мангу қўним топганликларига амин бўлдик. Ўтганлар руҳига бағишлаб бир калима тиловат ўқидик, охиратлари обод бўлишини Яратгандан тилаб, зиёратда давом этдик. Айниқса, номлари халқимизга яхши таниш бўлган Юнус Ражабий, Шукур Бурҳон, Наби Раҳимов, Сора Эшонтўраева, Лутфихоним Саримсоқова, Ўрол Тансиқбоев, Чингиз Аҳмаров, Ботир Зокиров каби санъат ва маданият дарғалари билан ғойибона учрашув талабаларда катта таассурот қолдирди. Домламиз эса ҳамон марҳумлар ҳақидаги қизиқарли ҳикоясини давом эттирар, биз бўлсак гоҳ ажабсиниб, гоҳ бепарво тинглардик.

Деярли бутун қабристон айланиб чиқилди, ўтганлар ҳақига пичирлаб ҳар ким ўзича дуо қилди. Қайтар палла кимдир секингина ва аниқ қилиб негадир қабристондан қўрқишини, бундай жойларда юрагини ваҳм босишини айтиб қолди. Шунда ҳозиржавоб ва сермулоҳаза ҳамкурсимиз — Ёқубжон исмли келишган, назокатли, дилбар йигит — ярим ҳазил, ярим чин оҳангда луқма ташлаб қолди:

— Э, оғайни, ўликлардан нега қўрқасиз? Улар ҳеч кимга озор бермайди, инсонларга зарар қилмайди. Аксинча, тириклардан қўрқиш керак, тириклардан...

Курсдошимнинг жўяли луқмасини ёқлаб сўзламоққа оғиз жуфтлаган бўлдим. Аммо мавриди эмаслигини ҳисобга олиб лаб тишладим.

Кейинроқ ҳамкурсимнинг бу гапида жон борлигига иқрор бўлдим. Унинг фикрида жаҳоншумул ҳаёт фалсафаси борлгини илкис ҳис этдим. Ҳис этдим-у, бу билимдон, топқир дўстимга "Бопладингиз!" дегандек имо қилдим.

Қабристондан чиқиб тўғри ишга, ундан уйга ўтдим. Ҳамон дўстимнинг гаплари қулоқларим остида жаранг бериб турарди:

Алқисса, марҳумларнинг охирати обод бўлсин...

Муҳиддин АБДУРАСУЛОВ,
ЎзМУ талабаси

Акс-садо

ШАҲАР НОМИГА МУНОСИБ БЎЛАДИ

Газетамизнинг ўтган сонида (30.04.03) эълон қилинган "Ташқариси ҳой-ҳой, ичкариси вой-вой" сарлавҳали мақолада Сирдарё вилоятининг маъмурий маркази бўлмиш Гулистон шаҳрининг зоҳирий қиёфасини гўзаллаштиришга зўр берилганлиги, шу мақсадда ҳашаматли бинолар қурилганлиги, аммо шаҳарнинг асосий дардига даво топилмаганлиги, яъни аҳолининг саломатлигига, кайфиятига, лўнда қилиб айтганда, ҳаётига таъсир ўтказувчи долзарб ижтимоий масалалар ҳал этилмаганлиги, натижада шаҳарнинг каттагина қисми ёмғир ва сизот сувлари исканжасида қолганлиги танқид остига олинганидан хабарлари бор.

Орадан икки кун ўтиб, вилоятда чоп этиладиган "Адолат кўзгуси" газетаси ҳам айнан шу мавзуда катта чиқиш қилди.

Ўтган шанба куни вилоят ҳокимлигида ана шу икки мақолада кўтарилган долзарб муаммога бағишланган йиғилиш-машварат ўтказилди. Вилоят ҳокимлигининг индустриал ривожланиш ва қурилиш масалалари бўйича ўринбосари, Гулистон шаҳар ҳокими, мутасадди ташкилотлар раҳбарлари, "Адолат кўзгуси" газетасининг бош муҳаррири ва "Ҳуррият" газетасининг минтақа бўйича мухбири иштирок этган мазкур машваратни вилоят ҳокими Равшан Ҳайдаров бошқариб борди.

Йиғилишда бир нарса очиқ-ойдин эътироф этилди: халқ орасида чўлқуварлар ўлкасининг "пойтахти" деб аталаётган Гулистон шаҳрининг келажаги хавф остида — сизот сувлари тобора кўтарилиб, дов-дарахтларни нобуд қилаётир, кўплаб томорқаларда мевали дарахтлар мутлақо кўкармай қолди, шаҳарда сунъий "кўлчалар", қамишзорлар кўпайиб бораётир... Чунки кўплаб дренаж қудуқлари ишламай қўйган. Лекин уларни таъмирлаш ёки ҳисобдан чиқариб, ўрнига янгиларини қуриш борасида ҳеч ким жон куйдирмаган. Хусусан, 1958 йилда (!) ишга туширилган ва ишдан чиққанига бир қанча йиллар бўлган дренаж қудуқларининг ҳалигача фақатгина рўйхатларда қайд этиб келинаётганлигининг ўзиёқ юзага келган вазият боисини маълум даражада изоҳлаб турибди. Шаҳар канализацияси фаолияти ҳам ғоят қониқарсиз аҳволда...

Танқидий руҳ ҳукмронлик қилган машваратда оғир аҳволдан чиқиш йўллари изланди. Турли-туман маслаҳат ва таклифлар билдирилди. Унинг энг жўялилари шаҳарни оқава ва сизот сувлардан халос этиш бўйича ишлаб чиқиладиган амалий дастурга киритиладиган бўлди. Дарвоқе, мазкур дастур ижросини таъминлаш борасида махсус штаб ҳам тузилди. Доимий равишда фаолият юритадиган ушбу штабга шаҳар ҳокими раҳбарлик қилади...

Машваратни ёпатуриб вилоят ҳокими холис ва долзарб чиқишлар қилган "Ҳуррият" ҳамда "Адолат кўзгуси" газеталари шаънига илиқ фикрлар билдирди: "Бу — журналистларнинг Гулистонни чинакам гулистонга айлантиришидек умумий ишимизга қўшган ҳиссалари бўлади".

Ҳокимлик биносидан чиқарканман, ортимдан келаётган ҳамсуҳбатларимнинг ўзаро гап-сўзлари қулоғимга чалинди:

— Бу масалада ҳеч қачон бунақанги йиғилиш бўлмаганди!

— Тўғри, ишқилиб, натижасиям шунга яраша зўр бўлсин-да!..

Мен ҳам ичимда "омин" деб қўйдим...

Мухторали НОСИРОВ,
"Ҳуррият"нинг махсус мухбири

Самарқанд вилоят қишлоқ хўжалигини қўллаб-қувватлаш жамғармаси

9 май — Хотира ва қадрлаш куни

Шаҳидлар хотираси абадийдир.

Ватанимизнинг озодлиги ва фаровон келажаги йўлида кўрсатган жасорати ва мардлиги учун фидойи ватандошларимизга чуқур эҳтиромини билдиради.

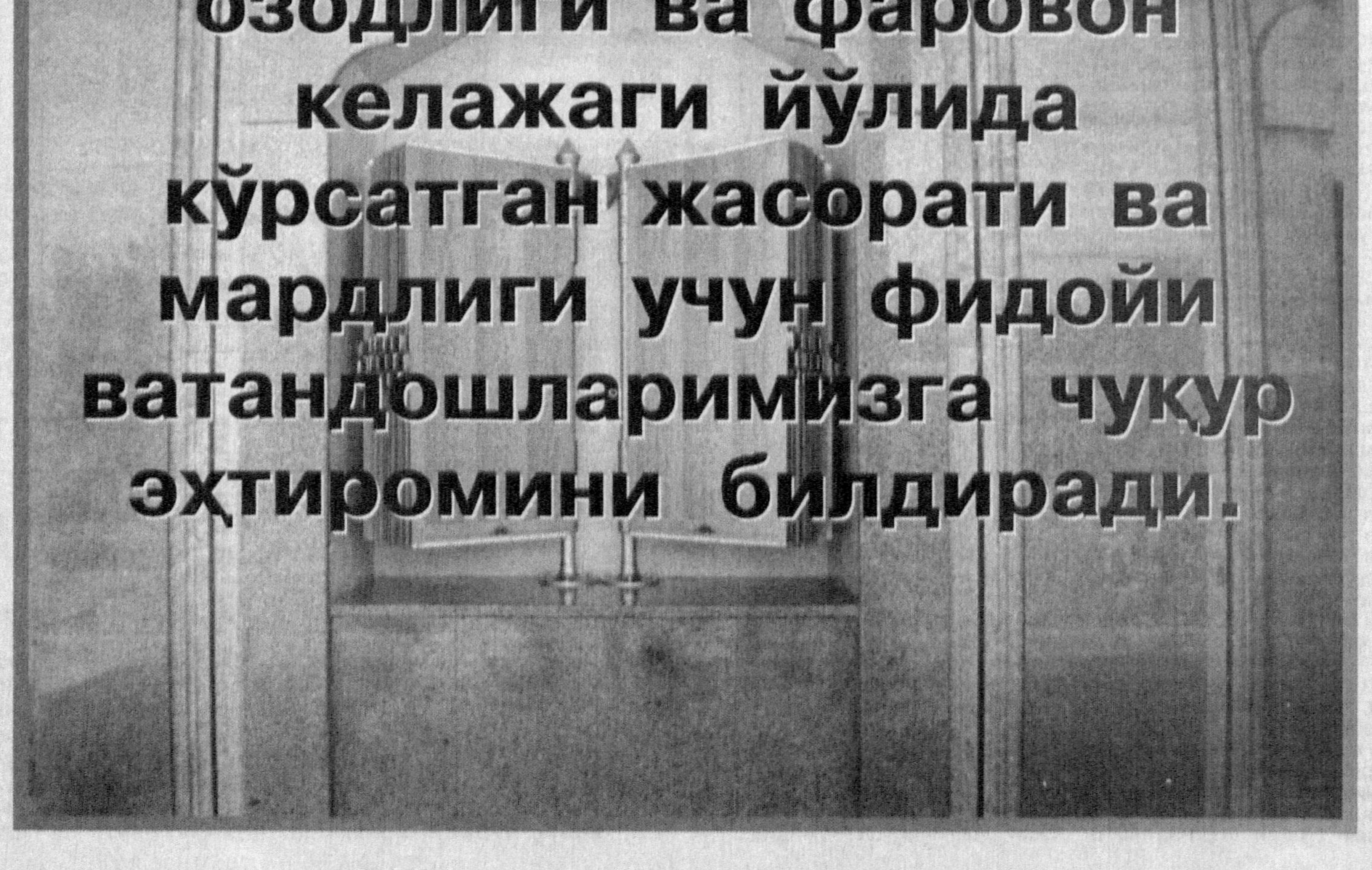

ИСЛОҲОТСИЗ ТАРАҚҚИЁТ ЙЎҚ

(Давоми. Бошланиши 1-бетда).

ривожланишига ҳам катта таъсир кўрсатиши мумкин. ЕТТБ айни шу мақсадни кўзлаб бу йилги анжуман учун Марказий Осиёни танлаган бўлса, ажаб эмас.

МАЪЛУМОТ ЎРНИДА. *Доктор Свиечиский 1989-91-йилларда Польша Ташқи иқтисодий алоқалар вазири, 1994-1999-йилларда Варшава шаҳри мэри, 1999-2000-йилларда Польша Иқтисодиёт вазири ўринбосари вазифасида ишлаган.*

ШАРҚОНА ДИПЛОМАТИЯ НАМУНАСИ

Якшанба ва душанба кунлари Бизнес-форум доирасида ЕТТБнинг 27 мамлакати тақдимоти бўлиб ўтди. Македония, Россия, Босния ва Герцоговина, Сербия ва Черногория, Руминия, Польша, Хорватия каби давлатлар қаторида Ўзбекистон ҳам йиллик натижаларини эълон қилди. Айтиш мумкинки, тақдимот маросимлари ҳар бир мамлакат учун сарҳисоб вазифасини ўтади. Молия вазири М. Нормуродов мамлакатимизнинг 2002 йилдаги иқтисодий муваффақиятларига тўхталиб ўтди. Давлат мулки қўмитаси раиси М. Асқаров эса хусусийлаштириш, кичик ва ўрта бизнесни ривожлантириш жараёни ҳақида маълумот берди. Эътиборлиси, М. Асқаров ҳам худди ТИВ 1-ўринбосари В. Норов каби соф инглиз тилида маъруза қилди. Бизнингча, шарқона дипломатиянинг бу кўриниши чет эллик ҳамкорлар билан янада яқинроқ алоқалар ўрнатишга имкон беради. Маърузалар тугаши биланоқ журналист ва бошқа қатнашчилар нотиқларни саволларга кўмиб ташлашди. Мамлакатда Халқаро валюта фонди талаблари қандай бажариляпти? Қашшоқлик муаммосига Ўзбекистоннинг муносабати қандай? Шу каби саволларга вакиллар жавоб бердилар. Бундан ташқари, форум доирасида савдо ҳамкорлиги, глобаллашув, ишончли бизнес мавзуларига бағишланган семинарлар ҳам ўтказилди.

КИПЛИНГ ҲАМ АДАШАДИ

Шу куни "Туркистон" саройида Бошқарувчилар кенгаши биринчи сессияси иш бошлади. Йиғинга кенгаш раисаси Клейр Шорт хоним раҳбарлик қилди. Дастлаб сўзга чиққан Президентимиз Ислом Каримов меҳмонларни ташриф билан қутлади. Давлатимиз раҳбари мамлакатда олиб борилаётган ислоҳотлар, тобора кенгайиб бораётган халқаро ҳамкорлик муносабатлари ҳақида гапирди. Шунингдек, Президентимиз мамлакат келажаги цивилизациялашган, иқтисодий жиҳатдан тараққий этган Ғарб билан интеграцияга боғлиқ эканини таъкидлади. Шундан сўнг кенгаш раисаси К. Шорт ЕТТБнинг 2002 йилги фаолияти хусусида ҳисобот берди.

Шорт хонимнинг таъкидлашича, банк ўтган йили катта муваффақиятларга эришди. Молия бирлашмасининг 2002 йилги даромади 3,9 миллиард еврони ташкил этди. Биргина Россияда 1,3 миллиард евро миқдоридаги дастурлар амалга оширилди. ЕТТБ аъзоси бўлган Шарқий ва Марказий Европанинг 8 мамлакати Европа Иттифоқига қабул қилинишида, албатта, молия ташкилотининг ҳам муҳим ҳиссаси бор. Бошқарувчилар кенгаши раҳбари шу билан бирга ЕТТБ ҳал қилиши зарур бўлган масалаларни ҳам айтиб ўтди. Масалан, банк фаолият юритаётган айрим мамлакатларда ҳали ҳам қашшоқлик, коррупция, инсон ҳуқуқларининг поймол этилиши асосий муаммо бўлиб турибди.

Шундан сўнг ЕТТБ Президенти Ж. Лемьер сўз олди. Лемьернинг билдиришича, Марказий Осиёдаги 12 йиллик фаолият, тажрибалар шундан далолат бермоқдаки, минтақа салоҳиятини тўла намоён қилиши учун биринчи навбатда демократия ва эркин бозор тамойилларига риоя этиш ҳамда қўшни мамлакатлар билан ҳамкорликни кучайтириш зарур.

МАЪЛУМОТ ЎРНИДА. *Жан Лемьер — 1950 йил 6 июнда Сейнт-Адресса (Франция)да туғилган. Франция Молия ва иқтисод вазирлиги, солиқ бошқармаси, Европа Иқтисод ва молия қўмитасида раҳбар лавозимларида ишлаган. 2000 йил 3 июлдан ЕТТБ Президенти.*

* * *

Йиллик анжуманга 200 га яқин нодавлат ташкилот вакиллари, 600 га яқин бизнесмен, ишбилармонлар билан бир қаторда Грузия, Қозоғистон, Қирғизистон, Тожикистон давлат раҳбарлари ҳам таклиф этилганди. Бошқарувчилар кенгашида ушбу мамлакат раҳбарлари ҳам табрик нутқи билан иштирок этдилар.

Инглиз ёзувчиси Р. Киплингнинг: "Шарқ, бу — Шарқ, Ғарб, бу — Ғарб, улар ҳеч қачон учрашмайдилар", деган гапи кўпчиликка маълум ва машҳур. Ҳозир ҳам ана шу иқтибосни дастак қилиб, Шарқу Ғарб зиддияти ҳақида фалсафа сўқувчилар топилади. Президентимиз ўз маърузасида Киплингнинг сўзлари ҳақиқатдан узоқ эканини Ғарбу Шарқ дарвозаси — Тошкентда ЕТТБ йиллик йиғилишининг ўтказилиши ҳам кўрсатиб турганини таъкидлади. Қизиғи, банк раҳбари Лемьер ҳам Бизнес-форумдаги чиқишларидан бирида айни шу сўзларни айтиб ўтди. Шунинг ўзиёқ икки буюк тамаддун уйғунлигига далолат бўла олади, албатта.

БАНК БОШҚАРУВЧИЛАРИ НИМА ДЕЙДИ?

Бошқарувчилар кенгаши душанба куни "Интерконтиненталь" меҳмонхонасида муҳокамада давом этди. Унда ЕТТБга аъзо барча мамлакат ва Европа Инвестиция банки, ҳамда Европа Иттифоқи вакилларининг ҳисобот маърузалари тингланди. Кузатув шуни кўрсатдики, 60 га яқин делегацияларнинг 5 таси (Буюк Британия, Швеция, Норвегия, Чехия, Словения) ни аёл раҳбарлар бошқарди. Нотиқлар ўз маърузаларида турли муаммоларни кўтаришди, эришилган муваффақиятлардан сўзлашди. Масалан, Янги Зеландия вакили ЕТТБ билан қишлоқ хўжалиги соҳасидаги ҳамкорлик етарли эмаслигидан гапирди. Сербия ва Черногория Молия вазири 2005 йилда ўтказилажак йиллик учрашувга мезбонлик қилиш учун энг муносиб номзод унинг юрти эканини таъкидлади. Яна айримлари... Келинг, яхшиси, ўша айримларнинг сўзларини айнан келтира қолайлик.

Милен Велчев, Болгария Молия вазири, Банк Бошқарувчиси:

— ЕТТБ Болгарияда 182 миллион евро қийматга эга 6 та янги лойиҳани амалга татбиқ қилишга ёрдам берди. Натижада мамлакатимизнинг банк сармояси портфелидаги ҳиссаси 2,7 фоиздан 4,7 фоизга ошди. Болгария бундан кейин ҳам барча халқаро ташкилотлар қаторида ЕТТБ билан ҳам мустаҳкам ҳамкорликни давом эттиради.

Масажуро Шиокава, Япония Молия вазири, Банк Бошқарувчиси:

— Минг йиллар давомида Буюк Ипак йўли Шарқ ва Ғарбни боғловчи кўприк вазифасини бажарган. Ана шу йўл орқали савдо буюмлари билан бирга ғоялар ҳам бир юртдан иккинчисига ўтган ва бу жараён Узоқ Шарқда жойлашган Япония маданияти ҳамда тарихига ҳам катта таъсир кўрсатган. Келгусида қитъа ичкарисида жойлашган Марказий Осиё ва Кавказ иқтисодиётини боғлашда бизга ана шу тарих сабоғи асқотиши мумкин.

Мато Црквенач, Хорватия Молия вазири, Банк Бошқарувчиси:

— 1993 йилдан буён ЕТТБ Хорватияга 1 миллиард евро миқдорида маблағ ажратди ва унинг деярли 60 фоизи хусусий секторга йўналтирилди. Бу банкнинг мамлакатимиз ишлаб чиқаришини ривожлантиришга қўшган катта ёрдами бўлди.

Бугунги кунда барча ўтиш босқичидаги давлатлар каби Хорватия ҳам ўз келажагини Европа Иттифоқига қўшилиш, интеграцияда кўрмоқда. Ишонамизки, ҳаракатларимиз ўз натижасини бериб, 2007 йилда биз ҳам ЕИ аъзолигига номзод давлатлар олдига қўйилган барча талабларни адо этишга эришамиз.

Кенгаш якунида бошқарувчилар 2002 йилги ҳисобот, 2003 йил учун бюджетни тасдиқладилар. Шунингдек, Люксембург Бошқарувчиси Жорж Хейнен 2003-2004 йиллар учун Бошқарувчилар кенгаши раиси, Германия ва Руминия Бошқарувчилари раис ўринбосари этиб сайландилар.

ЛЕМЬЕР КУТГАН САВОЛ

ЕТТБ Президенти кенгашдан сўнг ўтказилган матбуот конференциясида хориж ва маҳаллий ОАВ вакилларини қизиқтирган саволларга жавоб берди. Лемьер, жумладан, йиллик йиғилиш натижаси ҳақида гапирар экан, муҳим йўналишларни санаб ўтди. Президентнинг билдиришича, банк халқаро ҳамжамият эътиборини Марказий Осиёга қаратмоқчи бўлди ва бунга эришди. Иккинчидан, нафақат расмий доиралар билан, ишбилармон ва нодав-

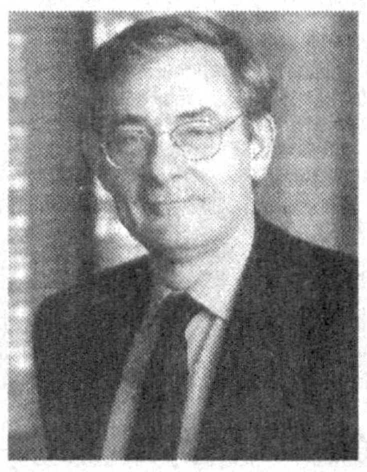

лат ташкилот вакиллари билан ҳам очиқ мулоқот ўрнатилди. Учинчидан, минтақадаги савдо-иқтисодий тўсиқлар ҳам давлат раҳбарлари микёсида муҳокама қилинди. Лемьер "Assosiated Press", "Financial Times", "BBC", "Озодлик" каби хориж ОАВ вакилларининг инсон ҳуқуқлари борасидаги саволларига ҳам ўз муносабатини билдирди. Унинг таъкидлашича, халқаро ташкилотлар билан ҳамкорликда инсон ҳуқуқлари, демократик талаблар бажарилиши бўйича бир йил давомида қатор тадбирлар олиб борилади ва ана шу кузатув асосида банкнинг кейинги фаолият йўналиши белгиланади.

"Жаҳон" АА вакилининг "Сиз журналистлардан кутган, лекин берилмай қолган савол қайси?" деган саволига у шундай жавоб берди: "Сиз бизни жуда ҳам меҳмондўст, очиқ кўнгиллик билан кутиб олдингиз. Мен сизлардан шу ҳақда сўрашингизни кутгандим. Агар мендан анжуман яхши ташкилландими, деб сўрасангиз, ҳеч иккиланмай "ҳа" деб жавоб берган бўлардим".

«THE BANKER» БОШ МУҲАРРИРИНИНГ АЙТИШИЧА...

ЕТТБ анжумани маҳаллий журналистларимиз учун тажриба, маҳорат майдони вазифасини ўтади дейишимиз мумкин. Чунки ана шу нуфузли тадбирлар давомида журналистларимиз ўртасида тезкор ахборот учун кураш кечгани, яъни оз бўлса-да, рақобат муҳити юзага келганини кузатдик. Албатта, бу илк қадамлар. Бироқ барибир тан олиш керак, хориж журналистларининг ахборотга бўлган чанқоқлиги, тезкор маълумотларга эга бўлиш иштиёқи нисбатан кучлироқ экани матбуот анжуманларида, мулоқотларда яна бир карра намоён бўлди. Бу борада хорижлик ҳамкасблар фикри қандай? Улар маҳаллий журналистларимиз ҳақида нима дейди?

Майкл Андерсен, Дания радиосининг Марказий Осиё ва Афғонистондаги мухбири:

— Ўзбек журналистикаси ҳали у даражада ривожланган деб бўлмайди. Чунки айрим журналистларда ҳамон мардлик, кенг кўламли билим етишмайди. Мен қисман матбуотингиз билан танишман. Баъзида кузатиб ҳайрон қоламан, журналистлар нима муҳим-у, нима номуҳим эканини ҳам билмайдилар. Мустақилликка эришганингизга 10 йилдан ошганига қарамай, айрим журналистларингиз мақтову баландпарвоз гаплардан бўшамаяпти. Жамият тараққиёти ОАВга боғлиқ. Бу масъулиятни ҳар бир журналист унутмаслиги зарур.

— ЕТТБ йиллик анжумани минтақа иқтисодиётига қандай таъсир кўрсатади?

Стефен Таймвелл, "The Banker" ("Банкир") журнали бош муҳаррири:

— ЕТТБнинг асосий фаолияти ривожланаётган мамлакатларга иқтисодий ёрдам кўрсатиш ва янги имкониятларни кашф этишга қаратилган. Ҳозирги кунда Марказий Европа мамлакатлари сезиларли иқтисодий муваффақиятларга эришди ва ўз-ўзидан эндиликда банкнинг асосий эътибори Марказий Осиёга қаратилди. Анжуманнинг Тошкентда ўтказилиши мамлакатингиз учун фақат ижобий натижалар келтиради.

Изоҳ. *"The Banker" журнали 1926 йилдан буён Лондонда нашр этилади. Журнал халқаро молия оламида етакчи мавқега эга. ЕТТБ йиллик анжумани муносабати билан "The Banker"нинг 2003 йил апрель сонида Ўзбекистон иқтисодиётига бағишланган 15 саҳифалик ҳажмда бир нечта мақола эълон қилинган.*

Европа назарини мамлакатимизга қаратган нуфузли анжуман якунланди. Унда нафақат иқтисодий-сиёсий, маданий аҳамиятга молик масалалар ҳам муҳокама қилинди. Ниҳол кун ўтиб ҳосил беравермайди. Кўчатнинг куч-қувватга тўлиб, мева бериши учун фурсат зарур. Йиллик анжуман доирасида кўриб чиқилган масалалар рўёби учун ҳам маълум вақт талаб этилади.

Собиржон ЁҚУБОВ,
"Ҳуррият" мухбири

✓ Маҳалла

«ТОШЛОҚ»НИНГ «КАТТА»СИ

Ҳасан ака ишга ҳамиша эрта келишга одатланган. Ўша куни ҳам ёмғир шаррос ёғаётган бўлса-да, ҳар галгидек уйдан барвақт чиқиб, гузар тарафга юрди. Кўчада одамлар ғимирлаб қолишган. Машиналар, кажавали мотоцикллар бозор томон ўтиб боради. Кимдир буғдой, биров картошка-сабзи, тижоратчилар эса буюмларини ортиб саҳардан савдога шошади. "Одамларда ҳаракат, деҳқон ишида ривож бўлса, бозорда ҳам барака бўлади", кўнглидан ўтказди оқсоқол.

Ишхонага кириб радиони қўйди. Дилрабо куйдан кўнгли яна кўтарилди. Янги келтирилган газеталарни қўлига олиб, бирма-бир кўз югуртирди. Тўйлар, маросимларни ўтказиш бўйича тавсияларни қайта-қайта эринмай яна ўқиб чиқди. Мана шу асосда тадбирлар белгилаб олишни ният қилиб қўлга қоғоз-қалам олди. Шу вақт телефон жиринги хаёлини бўлди.

— Ҳасан ака, саломатмисиз? Зап иш қилибсиз-да, жуда хурсанд бўлдим, раҳмат. Сиздек олижаноб одамлар кўп бўлса, юртимиз янада обод бўлади. Ажралишлар бўлмасди, болалар тирик етим қолмасди. Яраштириб савобнинг тагида қолибсиз, — деди ҳоким муовини С. Султонов.

— Собиржон, жаҳл келганда ақл кетади, дейишади. Эр-хотин ҳам ўз хатоларини тушунишди. Орада фарзандлари бор, қолаверса, бир ташкилотнинг раҳбари, турмуш, рўзғорнинг аччиқ-чучугидан аразлаганлар сўнгра пушаймон бўлишади, — деди раис.

"Тошлоқ" деган бир маҳалла бор. Буни биргина бўкаликлар эмас, Пскент, Оққўрғон, Бекобод, Олмалиқ аҳли ҳам яхши билади. Беш йилдирки, Ҳасан ака Мирбобоев шу ерда маҳалла қўмитаси раиси.

Аҳоли сайлов чоғида бу инсонни ўзларига раҳбар қилиб олишда янглишмаган экан. Балки 38 йил Бўка тумани "Сельхозтехника" (ҳозирги машина трактор парки) корхонасида бошлиқ бўлиб ишлаганларини инобатга олишгандир. Ҳа, намунали оила соҳиби, ташкилотчи одам, шу маҳалланинг обрў-эътиборли кишиларидан бири, қалби пок, ғайрат-шижоатли, уйғоқ фикрли инсон элига бош бўла олишига улар ишонишганди.

Маҳалла қўмитаси идорасида суҳбатлашиб ўтирибмиз-у, бу ерга ўз юмуши билан келиб қолган уй бекаси Насибахон Ғофуровадан бир сўз олмоқчи бўлдик. "Раисимиз тилло одам. Қачон, қайси вақтда ишимиз билан бу ерга келсак, ҳамиша хизматга тайёр. Маҳалла ободлиги, аҳоли тинчлиги йўлида кўп хайрли ишларга бош-қош".

Насибахон таъриф берганидек, бу бор гап экан. "Карим ота" гузарини кўриб, кўчаларини кезиб, кишилар қалбига қулоқ тутиб бунга амин бўлдик. 2300 нафарга яқин аҳоли истиқомат қилаётган "Тошлоқ" маҳалласида зангори олов ёнмаган, тоза ичимлик суви олиб кирилмаган хонадон йўқ. Йўллари асфальт, кўчалари тунда ҳам чароғон. Аҳолига маданий-маиший, савдо, тиббий хизмат кўрсатиш ишлари ҳам юқори даражада, десак муболаға бўлмайди. 10 та чойхона, 12 новвойхона, 5 та савдо дўкони фаолият кўрсатмоқда. Дорихона, сартарошхона, пойафзал таъмирлаш, радио-телевизор созлаш устахонаси аҳоли хизматида. Болалар боғчаси ишлаб турибди, ўйингоҳ, спорт майдончалари ҳамиша ёшлар билан гавжум. Маҳалланинг болалар футбол жамоаси туман чемпиони ҳисобланади. Бу ерда спортни ривожлантиришга ниҳоятда эътибор катта.

Ҳасан Мирбобоев иш режасини, амалга оширилиши лозим бўлган вазифаларни, энг аввало, аҳоли таклиф ва истаклари, эҳтиёжи, бозор иқтисодиёти, давр талабидан келиб чиқиб белгилаб олади. Бунда Президент фармонлари, Вазирлар Маҳкамасининг қарорлари, дастурлар, тавсиялар асосий манба, бош қўлланма вазифасини ўтайди. Шу боис "Тошлоқ" тумандагина эмас, Тошкент вилоятидаги энг намунали маҳалла қўмиталаридан бири саналади. Бир неча бор кўрик-танловларда совриндор бўлган. Шу соҳанинг кўплаб оқсоқоллари уларнинг илғор иш тажрибасини ўрганишга келиб кетишади.

— Маҳалламизда 368 хўжалик бор, — дейди Ҳасан ака. — 186 нафар қария пенсия олади. 841 оила ижтимоий муҳофазада. Болалар нафақаси, моддий ёрдам тариқасида ҳар ойда 1 миллион 300 минг сўмга яқин маблағ ўз вақтида тарқатилади. Иккинчи жаҳон уруши қатнашчилари, ногиронлар, ёлғиз яшовчилар, серфарзанд оилалар ҳамиша диққат-эътиборимизда. 3 та болалар боғчасида маҳалла аҳлининг 320 нафар бир-биридан ширин дилбандлари тарбияланмоқда.

Хорижда — Ҳиндистонда, Покистон ва бошқа давлатларда кўп бўлганман. Юртимизни ўн беш йил илгари чет элликлар танимас эди, тасаввур этолмасди. Аллоҳга шукр, Ўзбекистонни дунё билди, тан олди, шундан суюнаман. Қарияларни қадрлаб, барча маҳаллалар обод ва кўркам бўлсин, деб астойдил жон куйдираётганим билан ҳақли равишда ғурурланаман, — дейди Ҳасан ака.

Турсунали УСМОНОВ

Ўзбекистон Республикасида фаолият кўрсатаётган барча ташкилот ва корхоналар диққатига!

Республикамизнинг йирик ва универсал банкларидан бири Акциядорлик тижорат

«ПАХТА БАНК»

Сизларга 3 ой муддатга йиллик 22 фоиз ҳамда 6 ой муддатга йиллик 26 фоиз даромад тўланадиган депозит сертификатларини таклиф этади.

Ҳар бир сертификатнинг номинал қиймати 100 000 (юз минг) сўм.

Имкониятингизни қўлдан бой берманг!

«ПАХТА БАНК» — фаровонлигингиз калитидир!

Тўлиқ маълумот учун телефонлар: 78-10-94, 173-25-51.

Қадрият

МАВЛУД ОЙИНИНГ ШАРАФЛИ КЕЧАСИ

Аллоҳ таолога беҳад ҳамду санолар, ҳазрати Расулуллоҳга беадад салоту саломлар бўлсин!

Азиз Ватанимиз Ўзбекистон моддий ва маънавий фаровонлик йўлига кираётган шу кунларда халқимиз азалдан қадрлаб келган Робиъул-аввал ойига қадам қўйдик. 2003 йил, 3 май, шанба кунидан бошлаб ҳижрий 1424-сананинг Робиъул-аввал ойи бошланди. Бу ой халқимиз ҳаётида улуғ маънавий қадрият саналиб, Мавлуд ойи деб улуғланади. Чунки бу ойда Ҳазрати Пайғамбаримиз (соллаллоҳу алайҳи ва саллам) таваллуд топган муборак Мавлуд кечаси мавжуд. Шарафли мавлуд кечаси Робиъул-аввал ойининг 12-туни, милодий 13 майдан 14 майга ўтадиган кечадир.

Халқимиз бу ойни Мавлуд ўқиш, яъни ҳазрати Пайғамбаримизнинг гўзал маноқиблари ифодаланган достон ва шеърларни ўқиш билан нишонлаб келган. Баъзи маърифатсиз тоифалар мавлуд ўқишни бидъат санаб, маҳдуд мутаассиблик билан ножоиз сўзларни айтишади. Аммо Ватанимизнинг улуғ уламолари мавлуд ўқишнинг бир қанча хосиятларини таъкидлашади. Чунончи, мавлуд ўқиш сабабли инсонлар ҳазрати Пайғамбаримизнинг шарафли насабларини зикр қилиб, у зотга кўп салавотлар айтиб, улуғ савобларга ноил бўлишади. Ҳазрати Расулуллоҳнинг улуғ хулқларидан намуналар, ибратлар олишади. Бундан ташқари, инсоният учун ибратли бўлган ҳикмат тўла кечмишдан, Ислом тарихидан хабардор бўлиб, маърифатлари ортади. Ҳар турли нолойиқ ишлардан, ғийбатлардан тийилиб, вақтларини хайрли амаллар билан ўтказишади. Булар мазкур Мавлуд ойига ярашадиган гўзал амаллардир.

Аллоҳ таоло Қуръони каримнинг "Аҳзоб" сураси, 56-оятида бундай марҳамат қилади: **"Албатта, Аллоҳ ва Унинг фаришталари Пайғамбарга салавот айтурлар. Эй мўъминлар! (Эй иймон неъмати билан шарафланган ва файзиёб бўлган бандаларим!) (Сизлар ҳам) у зотга салоту салом айтингизлар!"**

Улуғ Ватандошимиз ҳазрати Фақиҳ Абул-Лайс Самарқандий "Баҳрул-улум" ("Илмлар уммони") китобларида бу ояти каримани шарҳлаб, бундай дейдилар: "Салот – Аллоҳ таолодан бандаларига раҳматдир, мағфиратдир; фаришталардан – истиғфор, мўъминлардан эса дуодир".

Яна буюк Ватандошимиз Имом Термизий "Сунани Термизий" китобларида Ҳазрати Абдуллоҳ ибн Масъуддан ушбу ҳадиси шарифни келтирадилар: "Ҳазрати Расулуллоҳ соллаллоҳу алайҳи ва саллам айтдилар: "Қиёмат кунида инсонларнинг менга энг яқини менга энг кўп салавот айтганидир".

Фақиҳ Абул-Лайс Самарқандий ҳам қуйидаги ҳадиси шарифни баён қилганлар: "Ҳазрати Пағамбаримиз соллаллоҳу алайҳи ва саллам бундай деб марҳамат қилдилар: "Кимки менга бир салоту салом келтирса, Аллоҳ таоло унга ўн салавот келтиради ва унинг ўнта гуноҳини кечиради".

"Бас, Ҳазрати Пайғамбаримиз соллаллоҳу алайҳи ва салламга салоту салом келтирмоқнинг мукофоти шу қадар улуғдир", дейдилар Фақиҳ Самарқандий.

Муборак Мавлуд ойи учун махсус намоз белгиланмаган, аммо халқимиз мавлуд кечасини хайрли амаллар, дуо ва ибодатлар билан ўтказиб келган. Масалан, хоҳлаган киши Тасбиҳ намозини ўқиши мумкин. Зеро, бу савоб умидида, охират озиғини жамлаш фикрида бўлган яхши инсонларнинг кечасидир. Яна "Хатми анбиё" ўқимоқни ҳам савоб дейдилар.

Қадр, Барот, Рағоиб, Меърож каби муборак кечаларда қилинадиган шарафли ибодатларни Мавлуд кечасида ҳам адо этганлар. Чунончи:

1. Тавба қилмоқ ва истиғфор айтмоқ.
2. Қуръони карим ўқимоқ.
3. Салоту салом келтирмоқ. Ҳақиқатан, бу кечада юз марта, минг марта, уч минг, беш минг марта саловат айтмоқнинг савоби бисёр.
4. Тасбиҳ намози ва бошқа нафл намозлари адо этмоқ.
5. Қазо намозларини ўқимоқ.
6. "Ёсин" сурасини ҳамда бошқа сураларни тиловат қилиб, савобни кўпайтирмоқ.

Ана шундай хайрли амаллар доно халқимизнинг севимли урф-одатига айланиб кетган. Чунки одамзод ҳалол меҳнат, бунёдкорлик ишлари билан бирга ана шундай маънавий неъматлардан файз олади, қалби покланиб, руҳий эҳтиёжларига малҳам топади.

Ҳазрати Пайғамбаримиз саллоллоҳу алайҳи ва саллам: "Салавоти шарифни кўп ўқиган умматимга менинг шафоатим вожиб бўлади", деб хушхабар берганлар. Бу, шубҳасиз, улуғ саодатдир.

Ҳазрати Амир Низомиддин Алишер Навоий "Садди Искандарий" асари, 3-бобида "саййидул-мурсалин", "бутун оламларга фақатгина раҳмат қилиб юборилган" ҳазрати Пайғамбаримизни бундай алқайдилар:

Зиҳи анбиё
хайлининг сарвари,
Бошинг узра
сархайллик гавҳари.
Демай анбиё
қавму хайлинг сенинг,
Бори офариниш
туфайлинг сенинг.
Тутуб гавҳари зотинг
аввал вужуд,
Бўлуб сўнгра
мавжуд буду набуд!..

Муборак мавлуд ойида ҳазрати Имом Саййид Жаъфар Барзанжийнинг "Мавлуд" китоблари, Ҳазрати Имом Муҳаммад Бусайрийнинг "Қасидаи бурда", ҳазрати Мулло Йўлдош Хилватийнинг "Мавлудун-Набий" достонларини ўқиш халқимизнинг яхши анъанасидир. Бу ойни хайрли ва Аллоҳ таоло учун севимли бўлган амаллар билан ўтказиш улуғ маънавий неъматларга эришишга сабаб эканлиги шубҳасиздир.

Мирзо ХУШНАЗАР

Назм

ОЛҒА ҚАРАБ ЮРАВЕР

Тўра ЖУМАН

Фисқу фасодчи билан сира давра қурмагин,
Уларнинг зарари кўп, сирингни ҳеч бермагин.

Дўзахнинг оловида куюб қолмайин десанг,
Тўғри йўлдан юр фақат, эгри йўлга кирмагин.

Тулки якка юради ҳайвонлар севмаган-чун,
Шул сабабдин ўзингни ёлғиз томон бурмагин.

Кимки ҳаракат қилса, баракага дуч келган,
Олға қараб юравер, битта жойда турмагин.

ЭЛ ИШИГА ЮЗНИ БУР

Яшашинг бекор, сендан халқинг кўрмаса фойда,
Эл фарзанди бўлганлар обрўлидир ҳар жойда.

Машинада гердайиб, нафсиз кезишлар билан,
Бирон саховат қилмай, мартаба топган қайда?

Тўпланиб ётган ғаров ёниб кулга айланар,
Одамларга ёқиш бор куйлар таратган найда.

Камликдан хафа бўлмай, эл ишига юзни бур,
Биласанки, доғлар бор кўплаб мақталган ойда.

Voice of America

Америка овози

www voanews. com/uzbek

- *Дунё хабарлари*
- *Америка ҳаётидан лавҳалар*
- *Қўшма Штатлар сиёсати, иқтисоди, маданияти ва маърифатининг турли қирраларини акс эттирган маълумотлар*
- *Америка ва дунё жамоатчилигини боғловчи қадриятлар*
- *АҚШ ва Марказий Осиё муносабатлари*
- *Вашингтон-Тошкент алоқалари*
- *Демократия ва инсон ҳуқуқлари борасидаги жараёнлар*
- *Терроризмга қарши кураш босқичлари*
- *Дунёдаги долзарб воқеаларга Вашингтондан назар*

Буларнинг ҳаммаси "Америка овози" радиосининг ўзбек тилида ҳавога узатиладиган дастурларида

Эшиттиришларимиз ҳар куни алоҳида-алоҳида дастурлар ҳолида Тошкент вақти билан 17.30-18.00 ва 20.00-20.30 оралиғида эфирга узатилади.

«Америка овози»

радиосини қисқа тўлқин — УКВ
17.30-18.00 да 15470, 17555, 17730 kHzда 19 ва 16 метрларда;
20.00-20.30 да 7295, 9745, 15255 kHzда 41, 31 ва 19,
шунингдек, Душанбе атрофида ўрта тўлқин 1143 килогерцда
ва Ўш минтақасида FM 103,2 метрларда тинглаш мумкин.

VOA

МУРОЖААТ УЧУН
VOA UZBEK SERVICE Independence Avenue SW, Room # 2141, Washington, DC 20237, USA
Tel: (202)6197566, (202)6190368, fax: (202)2603498, (202)6190368
uzbek@voanews.com

Ёдлов

(Давоми. Бошланиши 1-бетда).

Табиатан шижоатли Шуҳрат ака оғир бетобликдан сўнг, бу вақт анча заифлашиб, дудуқланиб қолган, нутқини ҳар ким тушунмас, ишоратлар билан гаплашилар эди. Суҳбат асносида мен гапларини тушунадиган бўлиб қолдим ва... ўтмиш воқеаларини ёзувчи хаёлан тартибга солиб бораётганини англадим. Лекин бетоблик ва кексалик туфайли бўлса керак, баъзан фикрлар чалкашиб, баён мухталиф чиқиб қолар эди... Ўзи ёзолмайди, бировга айтиб ёздиролмайди... Ана шундай пайтда мен адибнинг ҳасратини қоғозга туширдим.

Қиссадаги воқеаларни ёзиш вақтида Шуҳрат аканинг журъати ҳам, ғайрати ҳам етар, аммо тузум қолипига сиғмаганидан, адиб буни лозим кўрмаганди. Фақат у мудҳиш воқеаларнинг баъзи бўлаклари давр сиғдирган миқдорда адибнинг асарларига кўчди, холос. Баъзи адабиётшунос дўстлари: "Олтин зангламас" асарида тавсифланган Содиқ — Шуҳратнинг ўзи!" деб таъкидлашади.

Ижод боғида Шукур Холмирзаев билан Усмон Азим яхши таърифлари билан мени Шуҳрат акага дўст қилиб қўйдилар. Оғизларидан воқеаларни ёзаётган пайтимда ҳам "Яхши иш қиляпсиз!" деб менга далда бериб турдилар.

Шукур Холмирзаев Шуҳрат аканинг шахсий шижоати, ўктамлиги, тантилигини ҳурмат қилса, Усмон Азим у кишини адабиёт оламида ўзига илк оқ йўл тилаган устоз сифатида қадрлар эди. Шукур ака ёзади: "Шуҳрат аканинг номларини тилга олишим билан кўз олдимга бақувват, барваста, оппоқ сочлари силлиқ таралган, кўкраги қалқондек мағрур ва ҳаракатчан инсон келади".

Оппоқ сочда эса сир кўп. Бу мардоналик қорларидир. Шуҳрат ака буни зарофат билан ифодалаган:

Мардона бўлмоқнинг
иложи борми?
Эй Тақдир, супургил
бошимдан қорни!

Қиссанинг бир қисми оққа кўчирилиб, бир қисми дафтар, қоғозларда қолган эди. Сўнгги йилларда дунё, ҳаёт, умр моҳияти ва адабиёт ҳақида фикрларга толиб, бу асар билан шуғуллансам, беҳуда гап бўлиб қолмасмикин, деб хавотирландим, чунки охиратдаги биринчи савол умрдан бўлади: умрингни нима билан кечирдинг? Вақтинг қандай ўтди?.. Лекин ўйлаб қарасам, ҳар ишда бир ҳикмат бор экан: бу қиссани ўқиганлар худосизлик салтанати, даҳрийлик тузуми одамзоднинг бошига қандай кулфат-мусибатлар солиши мумкинлигини, зўравонликка асосланган тузум узоққа бормаслигини тафаккур қиладилар, албатта. Шу умид менга таскин бўлиб, ёзувчи акаларнинг, айниқса, Омон Мухторнинг қистов-ундовлари билан қайта ишга киришдим.

Шуҳрат ака бу қиссанинг нашридан умидвор эди. У киши ҳаётлигида бир парчаси "Ватан" газетасида босилди, холос. Энди дунё аҳли охират аҳлини унутса, бўлмас. Шояд, шу билан у кишининг инсоний ҳақини адо этсак.

Хўш, бу қандай қисса? Унинг «қаҳрамони» ким?

Бу қисса мустабид тузумнинг бир инсон ҳаётидаги яширин ифодалаб кетган:

Кун ботиб, тонг
отиб келгунга қадар
Қанча боғ соврилиб,
қанча гул битар!

Кун ботиб, тонг отди. Аммо не-не боғлар қани? Не-не гуллар қани?

Бас, бу қиссада асосан адибнинг қамоқдаги ҳаёти қамралди.

Етмишинчи йилларнинг ўртасида Тошкент Давлат дорилфунунида ўқиб юрганимда адиблар билан талабалар учрашуви бўлиб, Шуҳрат акани биринчи марта ўшанда кўрган эдим: ҳақиқатан, у киши шижоатли нотиқ эди. Бир гапи эсимда қолган: "Уруш йилларида атрофни ёритиб, жангга ҳалал бергани учун ойни сўкар эдик!" деган эди. Албатта, ярамиш ойни сўкиш дуруст эмас. Аммо хулоса қизиқ: ой тинчликка, шеъриятга, ошиқликка ярашар экан!.. Ўшанда таъсирланиб, бу гапни ўзимча шеър қилган эдим...

ОЗОД ҚАЛБ

инъикосидир. Унинг "қаҳрамони" 30-йиллар фожеасини кўрган, англаган, энг фикрчан инсонларнинг қамалиб, отилиб кетганига гувоҳ бўлган, 1940 йилда ҳарбий хизматга олиниб, хизмат муддати яримлаб қолганида Иккинчи жаҳон уруши бошланиб, қонли жангларда қатнашган, урушдан қайтиб, бир-оз тин олганида иккинчи босқич маънавий қирғин — 50-йиллар қатағони бошланган, неча йиллар қамоқда юриб, қайтгач, ижодий ишларга берилганида бошига хасталик ва кексалик мусибати тушиб, куч-қувватдан қолган, яхшиларни яхши кўриб, ёмонларни ёмон кўриб яшаган ўктам бир инсон...

Ошкоралик даври ва Истиқлолнинг илк йилларида 30-, 50-йиллардаги зулм-қатағон ўз номи билан сўзлана бошлади.

Улкан анжуманда Ўзбекистон Президенти Ислом Каримов томонидан Шуҳрат аканинг номи илк марта расман тилга олинди. Ўша ҳаяжонли кун ҳақида адибнинг ўғли Бобур Алимов бундай дейди:

— Энди билсам, адам жуда кучли ирода эгаси эканлар. Қамалиб кетаётиб ҳам, Қозоғистон лагерларида ётиб ҳам, оқланиб келиб ҳам, йиғламаган одам... Мана энди бутун Республика миқёсидаги катта бир йиғинда бу ноҳақлик, зулм эътироф этилаётганидан... кўзлари жиндек намланиб, келиб, менга бир нарсалар демоқчи бўлардилар. Шу дамда ҳатто мен ўзимни тутолмай қолган, ичимдан бир нима тўлиб-тошиб кела бошлаган эди. Шоирнинг, адибнинг юрагини вайрон қилган ноҳақлик ўз номи билан аталмоқда эди. Зулмга лаънат ўқилмоқда эди. Миллат гулларини адо қилган адолатсизлик ўз баҳосини олмоқда эди. Бунақа вақтда, наинки зулм кўрган инсон, барча пок кишиларнинг кўзига ҳам ёш келгай.

Бобур айтган адолатсизликни Шуҳрат ака шеърида

Энди эса ўша шижоат Шуҳрат аканинг дилига қамалган: ғайрати бор-у, қуввати йўқ...

Бу жисмоний ва маънавий қирғин йилларини ўйлар эканман, атоқли бир олимнинг сўзи ёдимга тушади: ўша фалон-фалон деган кимсалар ҳам аслида бузуқ ва золим бир жамият қурамиз, деган эмас, инсонларни бахтиёр қиладиган бир жамият тузамиз, деб ўйлаган. Лекин уларнинг ишида ҳикмат йўқ эди, чунки улар Худодан қўрқмас эди. Уларда охират қўрқинчи, охират фикри йўқ эди. Ҳолбуки, ҳазрат пайғамбаримиз (У зотга Аллоҳнинг саломлари бўлсин) инсониятни энг муҳим нарсадан огоҳлантирганлар: "Ҳикматнинг боши Аллоҳдан қўрқишдур!" Аллоҳдан қўрқмаган шахснинг ҳаётида ҳикмат йўқ, ҳикматсиз фаолият эса ўлимга маҳкум...

Адабиётни кузатсангиз, баъзи хотиранавислар ёдномаси марказида қаламкашнинг "мен"и туради. Бир жиҳатдан, бу табиийга ўхшайди. Аммо ёдномадан мақсад ўзини мақташ бўлмаслиги керак, менимча. Шуҳрат ака қиссасининг ажиб томони шундаки, унда атроф-муҳит: халқлар, миллатлар, шахслар мусибати бир ўқ атрофида айланади. Адиб шахси бошқа тақдирлар фожеаси қуршовида намоён бўлади.

Хуллас, мен умумлашма бир образ тўқимадим. Мазлумлар кечинмасини содда ва самимий ҳолида ўқувчига тақдим этдим...

Яна очиқ айтишим керак: бу қиссани ҳужжатли асар деб даъво қилолмайман. Чунки бу оғзаки нақлга асосланган. Шуҳрат аканинг сўзларини баъзи мавжуд маълумотлар, сафдошларининг суҳбатлари билан қиёслаб, изоҳлар баён этсам-да, инсон ожиз банда, унутиши, қўшимча ва муболағалар қилиши мумкин. Шунинг учун китобхонлар мендан тарихий далиллар талаб қилмаслар, деб умид қиламан. Бундан ташқари, мен мавзуга мос сарлавҳалар қўйдим, муҳим етакчи сўзлар (эпиграфлар) танладим, шарҳ ва иловалар киритдим. Шуҳрат ака ёзганидек:

Ёлғонни сўзлашдан
ўзинг тий, тилим,
Ҳукмингни жорий эт,
эй тоза дилим!

Қиссанинг номи ҳақида. Нақл қилишларича, Абдулла Қодирий илк бор қамалиб чиққач, "Энди бу кунларни ҳам "Ўтган кунлар"дек ёзинг!" дейишади. Адиб ҳасратли ўйга толиб: "Буни "Ўтмаган кунлар" деб ёзаман", дейди. (Яъни, қора кунлар, бахтсиз кунлар демоқчи адиб). Мен бу нақлдан таъсирланиб, китобнинг номини дастлаб "Ўтмаган кунлар" деб қўйдим. Кейин "Зулм салтанати", "Қафасдаги озодлик", "Ҳибсдаги ҳаёт" деб номлаб кўрдим. Бўлмади. Охири, ҳар қандай зулм ичида ҳам инсоннинг қалби барибир озод-ку, деган хулосага келдим ва китобни "Озод қалб" деб аташга қарор қилдим. Шуҳрат ака назмда айтганидек:

Бу ҳаёт китоби
серманъо, улкан,
Ҳар авлод ўзига
керагин олган!

Бу сўз умуман ҳаёт китоби ҳақида, бизнинг ожизона қиссамиз ҳақида эмас.

Қолган гапларни Шуҳрат аканинг ўзидан эшитайлик.

ШАЙХЗОДАНИНГ КЎЙЛАГИ

(Парча)

Маънавий, жисмоний қийноқлар ҳамон давом этади. Айниқса, терговда уриш, сўкиш, ҳақоратлаш, хўрлаш тингани йўқ.

— Мени яна терговга чақиришди, — деб суҳбатда давом этади Шуҳрат ака. — Ҳар нарсани майдалаб, сўраб, кўп қийнашди. Кейин терговчи:

— Мақсуд Шайхзоданинг антисовет фаолиятини гапириб бергин, — деб қолди. Таажжубланиб:

— Билмайман, — дедим. Жуда қийноқ-қистовга ола бошлади. Сўнг:

— Мени қийнаб нима қиласиз, ўзидан сўранглар, ўзи ётибди-ку! — дедим. Жавобимдан терговчи гангиб қолди. Ҳовлиқиб:

— Ўзининг ётганини қаердан биласан? — деди. Балога қолдим.

Билишимнинг қизиқ сабаби бор эди. Бир куни қамоқхона ҳовлисига олиб чиқишганда қуритиш учун ёйилган кийимлар орасида ажойиб йўл-йўл кўйлакка кўзим тушди. Бу кўйлакдан фақат Шайхзодада бор эди. Тошкентда бошқа ҳеч кимда бунақасини кўрмаганман. Шайхзоданинг қамоқда эканини шунда фаҳмладим.

Қийноқ-таҳдидлар ҳаддан ошгач, терговчига кўйлакни айтишга мажбур бўлдим.

Кечқурун "камера"да хомуш ўтирган эдим, бирдан эшик шарақлаб очилиб, таҳдид ва ҳайбат билан қамоқхона бошлиғи Красноголовов билан яна икки соқчи кириб келди. Красноголововнинг бир оёғи йўқ, ясама оёқ билан ҳасса таяниб юрарди. Ҳар икки гапнинг бирида ҳассасини ўқталиб, сўкиб қолиш одати бор эди. Бу гал иш ҳаддан ошди. Менга бақириб:

— Шу ерда ҳам тинч юрмайсанми?! Сенларни ўзи тагинг бузуқ! Кўйлакни нега айтдинг, ахир нега айтдинг?! — дер эди. Икки соқчи унинг ишорати билан мени уриб, дўппослай кетди. Йиқилиб ҳушимдан кетибман. Бир маҳал кўзимни очиб қарасам, сулайиб ётибман. Бошлиқнинг амри билан мени соқчилар турғизиб қўйишди.

— Туриб бет-қўлингни ювгин-да, кейин тавба қилиб ўтир! Турмада гап ташима! — деб бошлиқ мени сўкиб-сўкиб чиқиб кетди. Жуда пушаймон бўлдим. Иш тескари кетди.

Эртасига терговчи яна терговга чақириб:

— Турма бошлиғи билан учрашувларинг қалай бўлди? — деб мазах қилди.

Қамоқда ҳеч ким бир-бирини билмаслиги керак эди, бир-биридан хабардорлик — жиноят.

Кўйлак воқеаси туфайли турма бошлиғи КГБ раҳбариятидан гап эшитган, аламидан мени жазолаган.

Шундан кейин маҳбусларга ювилган уст-бошларини қамоқ ҳовлисига ёйиш тақиқланди. Кийимни ҳўллигича "камера"га олиб кириб ёяр эдик.

* * *

Кейинчалик, қамоқдан чиққач, кўйлак воқеасини Мақсуд Шайхзодага айтиб бердим. У киши кулиб:

— Кўйлакни Ригадан олган эдим, — деди ва бунақа кўк рангдаги йўл-йўл кўйлак Тошкентда бошқа ҳеч кимда йўқлигини, урушдан чиққанимиздан бери ҳеч қаерда сотилмаслигини эътироф қилди.

Мирзо КЕНЖАБЕК

Мухлис

Қайдасан, «Мафтун»?

90-йилларнинг бошида "Мафтун" гуруҳи пайдо бўлган. Гуруҳнинг ўша пайтдаги хит қўшиқларидан бири "Дўст" бўлганди. "Мафтунингман" деб номланган альбоми ҳам чиққан эди. Кейинчалик бу гуруҳ негадир кўринмай, эшитилмай қолди.

Яқинда "аудиоколлекциям"даги кассеталар ичидан ўша гуруҳнинг альбомини топиб олдим. Ашулаларини тингладим. "Ёмонмас", дедим ўзимга. Эртаси куни гуруҳ аъзоларидан бири Отабек Тайлоқовни топдим.

— Отабек ака, қачонлардир сизларнинг ҳам ўз мухлисларингиз бор эди...

— Тўғри айтасиз. Қўшиқларимизни севиб тинглашарди.

— Хўш, шундай экан, нега кейинчалик гуруҳ тарқалиб кетди?

— Гуруҳ аъзолари ўзаро жуда қадрдон эдик. Бунда сиз айтгандек бошқа бир сабаблар бор. Ўша пайтда бирор гуруҳ ташкил қилинса, унинг, албатта, ҳомийси бўлиши керак эди (ҳозир ҳам шундай, адашмасам). Биз эса ҳомийсиз ишлардик. Ишлаш жараёнида кўпгина тўсиқларга дуч келдик, айрим мансабдор "санъат раҳнамолари"нинг йўриғига юрмаганлигимиз сабаб, катта-катта кошоналар, тантаналар эшиги биз учун бора-бора ёпила бошланди.

— Наҳот шу ўн-ўн икки йил ичида санъат соҳасида ҳеч қандай ижобий ўзгариш бўлмаган бўлса? "Мафтун" гуруҳи қайта тикланиб, оёққа туриш нияти борми?

— Ниятимиз бор. Ҳаракат қиляпмиз ҳам.

Шу тариқа суҳбатни якунлаб хайрлашдик. Ортга қайтар эканман, ўйланиб қолдим.

Дарҳақиқат, халқ учун хизмат қиламан деган инсонга, хоҳ у санъаткор, хоҳ бошқа касб эгаси бўлсин, реклама шарт эмас. "Мафтун" гуруҳи экранларда кўринмай, радиоларда эшитилмай қолган бўлса ҳам, халққа хизмат қилишдан тўхтамади. Ўйлаймизки, келажакда ҳам бу гуруҳ ўз ижодини худди шундай давом эттиради.

ШОҲИСТАХОН

Нашр

«Гап йўқ!»қа гап йўқ

Оммабоп нашрларимиз сони яна биттага кўпайди: "Дўст"—"Друг" газетасининг иловаси — "Гап йўқ!"нинг илк сонлари ўқувчилар қўлига тегди. Гарчи у номига "илова нашр" ҳисобланса-да, моҳиятан мустақил газеталардан қолишмайди. Негаки, 16 саҳифали газета бошдан оёқ ичакузди ҳангомалар, латифалар, қувноқ расмлар, ҳажвия ва ҳоказолар билан тўлиб-тошган. Газетхонни озми-кўпми ўйлантириб, мушоҳадага чорлайдиган баҳсли мақолалар ҳам кам эмас. "Куёвжўра уйланганми?", "Мени қутқаринг, онажон!", "Омадсиз аёллар", "Фарзандга ким исм қўяди?" (1-сонда), "Келинни ким калтаклади?", "Болангизни нега урасиз?", "Ноқобил фарзанд" (2-сонда) сингари қатор мақолаю суҳбатлар ўз мухлисларининг "дарди"га малҳам бўлишига шубҳа йўқ.

Эл қатори бу газетада ҳам кроссворду сканворд деганлари беармон ёритилган. Хуллас, "Гап йўқ!"ни ўқиганлар чиндан ҳам газетага гап йўқ экан, дейишларига гумон йўқ.

Улуғбек ТЎЛҚИН

АКЦИЯДОРЛАР ДИҚҚАТИГА

2003 йил 6 июль, соат 15 ⁰⁰ да комбинат ҳудудида "Тошкент монументал комбинати" МЧЖ акциядорларининг йиллик йиғилиши бўлиб ўтади.

МАЪМУРИЯТ

Ўзингни англаб ет!
Mustaqil gazeta HURRIYAT

Муассис: Ўзбекистон Оммавий ахборот воситаларини демократиялаштириш ва қўллаб-қувватлаш жамғармаси

Бош муҳаррир вазифасини бажарувчи: Исмат ХУДОЁРОВ

Таҳрир ҳайъати: Турсунали АКБАРОВ, Хуршид ДЎСТМУҲАММАД, Азамат ЗИЁ, Абдуқаҳҳор ИБРОҲИМОВ, Амирқул КАРИМОВ, Наим КАРИМОВ, Ҳаким САТТОРИЙ (масъул котиб), Озод ШАРАФИДДИНОВ, Раҳмон ҚЎЧҚОР

Газета Ўзбекистон Республикаси Давлат матбуот ва ахборот агентлигида 165-рақам билан рўйхатга олинган. Бичими А-2.

Таҳририят манзили: Тошкент шаҳри, Навоий кўчаси, 16-уй. Телефон: 144-25-06, 41-52-72, 41-49-91.

Индекс:
Якка обуначилар ва ташкилотлар учун — 233

«Шарқ» нашриёт-матбаа акциядорлик компанияси босмахонасида босилди. Манзил: Буюк Турон кўчаси, 41-уй.

Навбатчи муҳаррир: Муҳиддин АБДУРАСУЛОВ

® — тижорат белгиси.

Топшириш вақти — 21.00
Топширилди — 20.00
Буюртма — Г - 331
Адади: 3305

Таҳририятга юборилган мактуб ва мақолаларга ёзма жавоб қайтарилмайди.

«Hurriyat» kompyuter markazida Jamshed TOG'AEV tomonidan sahifalandi.